A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1930 ÉVI ÁPRILIS HÓ 24 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA:

ARDAI ALADÁR
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1930 ÉVI ÁPRILIS HÓ 24 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA :

ARDAI ALADÁR

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1930 ÉVI ÁPRILIS HÓ 24 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Böszörményi Lajos	gróf. Tisza Kálmán
Fogarassy Bálint	Dr. Hadházy Kálmán
Bottyán Pál	Mészáros Dániel
Balogh Mátyás	Fráter Emil
Szakács Dénes	

II. Ügyész:

Dr. Kapéry Béla.

III. Jegyzők:

Ardai Aladár és Kun Zoltán lelkészi, Dr. Hadházy Kálmán és Rovács István világi részről.

IV. A számvevőszéktől:

Rácz Gyula h. elnök.

V. A belmissziói bizottságból:

Kassay Béla elnök, Nagy Zoltán h. előadó, Ardai Aladár, Kun Zoltán, Szűcs Antal.

VI. Tanügyi bizottságból:

Kassay Béla elnök, Nagy Zoltán előadó, Kun Zoltán, Nánássy Dániel, Szűcs Antal, Szentessy Elek, Koós János, Vidits János.

VII. Az egyházközségek képviseletében :

Antról :	Balogh Mátyás l.
Aradról :	Mészáros Dániel presb.
Ágyáról :	Fogarassy Bálint l. Hadi m. Sándor g.
Árpádról :	Boros Gábor l. Tárnok János g.
Belényesről :	Jakab Viktor l.
B.-sonkolyosról :	Kecskeméthy Kálmán l.
B.-ujlakról :	Nagy Zoltán l.
Bélzeréndről :	
Borosjenőről :	Liszkay Kálmán hl.
Borossebesről :	Szabó József l.
Csermőről :	
Erdőgyarakról :	Bugyi János l. Szakács János g.
Erdőhegyről :	Bottyán Pál l. Szakács Sándor g.
Feketegyarmatról :	Bokor Sándor l.
Feketetótról :	Nánássy Dániel l. Molnár László g.
Gyantáról :	Ardai Aladár l. Boros b. Péter g.
Gyorokról :	
Köröstárkányból :	Szakács Dénes l. Antal Péter g.
Magyarcsékéről :	
Magyarremetéről :	Szatmáry István l.
Mezőbajjról :	Szűcs Antal l. N. Varga Sándor g.
Nagyszalontáról :	Böszörményi Lajos és Dohi Árpád. l. Balogh János és Bagossy Ferenc pr.
Nagyzeréndről :	Balogh László l. S. Gál Lajos g.
Pankotáról :	Kun Zoltán l.
Szentleányfalváról :	Nagy Dániel l.
Tamáshidáról :	Ungváry Gyula l. Szilágyi Lajos g.
Tenkéről :	Kassay Béla l. P. Orbán Péter g.
Vadászról :	Vass Jenő l. Bondár Sándor g.
Várasfenesről :	Juhász András l.

VIII. Tanitó képviselők :

Seress László és Mikó Pál.

1. szám. A nagyszalontai egyházmegye 1930 évi tavaszi közgyülését Nagyszalontán a ref. egyházközség tanácstermében tartotta meg. A gyülésen a lelkészi tagok ezuttal is csaknem hiánytalanul megjelentek. A világi képviselők szokatlan nagyszámu távolmaradását

részint a beállott nagy munkaidő, részint az egyházak háztartásában is jelentkező rossz gazdasági helyzet indokolja.

A „Jövel Szentlélek Uristen“ buzgó eléneklése után esperes szivből fakadt alkalmi imája emelte ég felé a lelkeket. Imádsága végeztével esperes rövid megnyitójában mint halasztást nem türő kérdésre, rámutatott a felekezeti tanitók fizetési ügyének rendezetlenségére. Több helyen a tanitónak a legszükösebb életminimum sincs biztositva. Eddig az állami segitség reménységével biztatgattuk tanitóinkat. Most már ez a reménység is elveszett. A vékonyan csuszanó állami alamizsnából tanitóink jogos igényeit kielégiteni nem tudhatjuk. Felhivja a presbytériumok figyelmét, hogy minél előbb belkörüleg oldják meg a halasztást nem türő kérdést. Állapitsanak meg olyan fizetéseket, melynek élvezete mellett tanitóink nyugodtan végezhetik ugy tanitói, mint egyházépitő fontos kötelességüket.

Bejelenti, hogy egyházunk uj törvényalkotás előtt áll. A mult évben ülésezett zsinat által kiküldött bizottságok elvégezték az előkészitő munkát. A törvénytervezetek nemsokára az egyházmegyei közgyülések megvitatása alá kerülnek. Az egyházmegyék vélemény nyilvánitása után a zsinat ujra ülésezik s kellő megvitatás után sor kerül a korszakalkotó uj törvények szövegezésére.

Ezek után szivesen üdvözli a lelkészi és világi tisztviselői kart s az egyházmegyei közgyülés összes jelen lévő alkotó tagjait, s

a nagyszalontai ref. egyházmegye 1930 évi április hó 24-ik napjára összehivott közgyülését elnöktársa nevében is megnyitottnak nyilvánitja.

2. szám. Az egyházak világi képviselőit megbizó leveleik alapján az egyházközségek névsorrendjében

igazolja egyházmegyénk közgyülése.

3. szám. Csécsi Imre aradi lelkész tb. tanácsbiró és Dr. Sarkadi Dániel e.m. világi tanácsbiró gyengélkedése miatt, Dr. Miskolczy Jenő vil. tanácsbiró külföldi tartózkodása miatt, s a feketegyarmati egyház világi képviselője fontos családi ügye miatt nem jelenhetett meg egyházmegyénk közgyülésén.

Egyházmegyénk közgyülése a bejelentett távolmaradásokat igazoltnak veszi. A többi távollévőknek az utólagos igazolásra ezuttal is 30 napos terminust szab. Az igazolatlan mulasztókat a 62/1926 sz. egyh. m. határozat alapján 200 Lei rendbirsággal bünteti.

4. szám. A kiosztott tárgysorozatot egyházmegyénk közgyülése felolvasottnak tekinti s azzal, hogy a 41 szám után a boros-

jenői egyház kölcsönügye és segélykérvénye is tárgyaltatni fog, a tanácskozás rendjéül

elfogadja

5. szám. A mult gyülés távolmaradói az utólagos igazolási terminus alatt mindnyájan elfogadható indokkal igazolták távolmaradásukat.

Egyházmegyénk közgyülése a bejelentést tudomásul veszi s a mult gyülés távolmaradóit bejelentett indokaik alapján utólagosan igazolja.

6. szám. Mikó Lenke nagyszalontai h. tanitónő a hivatali esküt az egyh. m. gyülés szine előtt letette.

Egyházmegyénk közgyülése az esküt tett tanitónőt állásában megerősiti azzal, hogy mától fogva a Tanitó és segélyegyesületnek kötelezett tagja. Müködésére az Isten áldását kéri.

7. szám. Tárgyaltatott az esperesnek az egyházmegye állapotáról szóló alábbi jelentése. (Lásd a mellékletet).

Egyházmegyénk közgyülése esperesi jelentést általában tudomásul veszi s az intézkedéseket igénylő ügyekben a következőket határozza:

A statisztikai adatok hitelességének biztositása végett utóljára kötelezi el a lelkészeket és presbytériumokat, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyv minden kérdésére határozott, pontos feleleteket adjanak. Felhatalmazást ad esperesnek, hogy azokba az egyházközségekbe, melyekből a jövőben hiányos és határozatlan adatok érkeznek, a mulasztók terhére esperesi megbizottat küldjön, akinek a jegyzőkönyv pontos kitöltésénél ugy a lelkész, mint a presbytérium segédkezni és adatokat szolgáltatni tartozik.

Örömmel állapitja meg, hogy a *vallásos élet* egyházmegyénk területén általában lendülőben van. A templomlátogatás különösen nagy ünnep és vasárnapokon kielégitő percentet mutat, az Ige buzgósággal hirdettetik s egyre több helyt válik naponkénti táplálékává a hiveknek.

A kátémagyarázatot a vasárnap délutáni, a bibliamagyarázatot illetve bibliaolvasást a hétköznapi istenitiszteletekbe fokozatosan bevezetni és állandósitani rendeli. A 77/1930 sz. püspöki körrendeletre hivatkozással elkötelezi az összes gyülekezeteket a vasárnapiiskolai, bibliaköri és nőszövetségi munkák haladéktalan beinditására, valamint a vallásos estélyek

és ünnepélyek minél gyakoribb tartására. Felhivja az őrállók figyelmét a konfirmációs oktatás, pásztori látogatások s a vallásos iratterjesztés nagy fontosságára, — ahol csak lehetőség van, — egyházi énekkarok szervezésére és a gyülekezeti szegényügy lelkes és cselekvőleges felkarolására. A belmissziói munkák végzésére alkalmas helyiség nyujtásáról az egyház presbytériuma mindenütt gondoskodni tartozik. Ezuttal is megállapittatik, hogy az egyház tanitói és presbyterei minden belmissziói munkában résztvenni s lelkészt egyházvédő és épitő munkájában buzgón segiteni tartoznak.

A *kegyes adományozók* iránt hálás elismerését fejezi ki egyházmegyénk közgyülése. A 10.000 Leien felüli adományok ujév napján az egyházmegye minden szószékéről kihirdetendők.

Az anti, borosjenői és szentleányfalvai *egyházi*, valamint a cserményi, erdőhegyi, feketegyarmati és gyantai egyházak *agrársérelmét* orvoslás keresés céljából az egyh. ker. gyülés elé terjeszteni rendeli.

Az egyházi javak *uj vagyonleltárba* vételét megnyugvással veszi tudomásul.

Általánosságban felhivja a presbytériumokat hogy az egyházi javak telekkönyvezésére, a temetők és egyházi épületek rendbentartására nagy gondot forditsanak.

A *borosjenői és kisházai* egyház presbytériumát a lelkészi, illetve előkönyörgői lak, *a gyoroki és nagyzerándi* egyházét az iskola *kijavitására*, a *nagyzerándit* a lelkészlak, a *belényesit* az iskola *ujjáépitésére*, a belényesujlakit az iskola padok kijavitására elkötelezi.

Ant és Feketegyarmat presbytériuma elköteleztetik, hogy az egyházi épületek tüzbiztositási ügyének miként állásáról az esperesi hivatalnak haladéktalanul jelentést tegyen.

A belhivatalnoki *fizetéssel hátralékban lévő* borossebesi, feketegyarmati, kisházai, magyarremetei és pankotai egyházak presbytériumai e hátralékok mielőbbi kifizetésére, a *borosjenöi* egyház presbytériuma a hátralékos köztartozások beszolgáltatására elköteleztetnek.

Általánosságban felhivatnak a felekezeti iskolát tartó egyházközségek presbytériumai, hogy az *iskolák törvényszerü felszerelésére* nagy gondot forditsanak.

A belényesi, belényesujlaki, köröstárkányi, kisnyégerfalvai, nagyzerindi és tamáshidai presbytériumok a hiányok sürgős pótlására utasittatnak.

Szomorusággal állapitja meg egyházmegyénk közgyülése, hogy a *lélekszám statisztika* nemcsak a be és kiköltözés, hanem az át és kitérés viszonylatában is egyházunkra kedvezőtlen eredményeket mutat. Az előbbinél 105, az utóbbinál 61 csak az anyaegyházaknak egy év alatt bevallott vesztesége. A nyáj megőrzésének egyetlen módja a lelkiismeretes pásztorkodás, a hivekkel való buzgó törődés és foglalkozás, tehát a minden irányu belmisszió lévén, erre a munkálkodásra e sajnálatos statisztikai adatok kényszere alatt is ismételten felhivja ugy a pásztorok, mint az egyházi őrállók figyelmét.

Bánatos szivvel mond utólsó istenhozzádot a hat évi szenvedés után nyájától hazahivatott

BODNÁR LAJOS cserméi lelkésznek.

A megpróbált hű pásztor válláról végre levette az Ur a sulyos keresztet, hogy cserében fejére tegye hüsége jutalmául a mennyei koronát. A fáradt test pihen már a földben, a lélek örvendezik a mennyben, boldog emléke virasszon szerettei és mindnyájunk körében.

Szeretettel bucsuzik a másodszor is nyugalomba vonulni kényszerült **Turóczy Gyula** magyarcsékei lelkésztől, kicsiny gyülekezetének ereje fogytáig hüséges pásztorától. A megpihenni szülőfalujába vonult fáradt pásztor találja meg hátralévő napjainak boldogságát hű sáfárságának megnyugtató tudatában.

Örömmel értesül az *anti* egyházközség templom, paróchia és iskola renoválási munkájának szerencsés bevégzéséről. Legyen áldás az épitő gyülekezeten, mely a megujitott templomban uj örömeit érzi az Isten oltára körüli sátorozásnak, a gyermekeken, akik a megujult iskolában uj éneket zengenek az Urnak, s a magvetőkön, akik az uj hajlékokban ujult reménységgel hintegetik a hit és tudás boldogitó magvait.

A vadászi egyházban beállott kedvező fordulatok a jobb meggyőződésre jutott gyülekezet törvényelőtti önkéntes

meghajlását, a kulturadó hátralék önkéntes befizetését s a gyülekezeti belső egyensuly és békesség helyre állát örömmel és megnyugvással veszi tudomásul egyházmegyénk közgyülése.

8. szám. Tárgyaltatott esperesnek az elnökileg elintézett ügyekről szóló jelentése. (Lásd a mellékletet.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről általában tudomásul veszi s intézkedéseit jóváhagyja és megerősiti a következőkben :

Ad 1. 2. 3. *A presbytériumok határozata és beterjesztett okmányaik alapján*, hogy

Kiss Lajos okl. tanitónak az ágyai ideiglenes kántortanitói,

Koós Gyula végzett képezdésznek a mezőb. „ „ és

Mikó Lenke okl. tanitónőnek a nagyszalontai helyettes tanitói állásra való alkalmazását az 1929/30-ik iskolai évre engedélyezte.

Ad. 4. *Presbytériumi határozat alapján* azon intézkedését, hogy a várasfenesi egyház egyházfenttartási alapját 10% mellett 1930 december 31-ig kölcsönvehesse, ·

Ad. 5. hogy a gyantai egyház cirka 400,000 Lei értékü kulturházát az e célra adományokból, vallásos és kulturünnepélyek rendezéséből gyüjtött 150,000 készpénzének felhasználásával a gyülekezet önként felajánlott közmunkaszolgáltatásának igénybe vétele mellett még a tavaszi nagy munkaidő beállta előtt felépithesse.

9. szám. Nagy Zoltán tanügyi előadó beterjeszti a Tanügyi Bizottság által 1930 április 23-án letárgyalt és elfogadott tanügyi jelentést.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés ! Egyházmegyénk népiskoláinak az 1929—30. tanév első felében tapasztalt állapotáról szoló jelentésemet elfogadás és a további intézkedések megtétele végett a következőkben van szerencsém beterjeszteni.

A tanügyi bizottság körlátogató tagjainak jelentése szerint az egyházmegye 29 anyaegyháza közül 19 egyháznak van 46 felekezeti iskolája. A felekezeti iskolákban müködő tanerők száma 45. Ezek közül 14 nőtanerő. Az állami iskolákban járó növendékeink vallásoktatását 9 helyen (B.-Ujlak, B.-Sonkolyos, Csegőd, Erdőgyarak, Feketetót, Gyanta, Magyarcséke, Magyarremete és Szentleány-

falva) a lelkész, három helyen (Arad, Csermő és Borosjenő) a segédlelkész, a többi helyeken a tanitók végzik. Az általánosságban észlelt eredményes tanitás mellett lanyhább buzgólkodás 5—6 helyen volt észlelhető, de egészen eredménytelen tanitásról sehonnan sem érkezett jelentés. A magyar nyelv tanitásának eredményes voltát hat helyen emelik ki a jelentések (Belényes, B.-Ujlak, Erdőhegy, Pankota, Nagyzerind és Magyarremete). Azonban hanyagság a magyar nyelv ápolása tekintetében református tanitóinknál sehol sem volt található.

A jelentő ivek statisztikai adatai szerint 7—16 éves tankötelesek száma 5342. Ténylegesen iskolába jár 4324, akiknek egyharmad része állami iskolába jár.

A felszerelések hiányai mindenütt szorgalmasan pótoltatnak.

A közegészségügyi viszonyok tekintetében sulyosabb kifogásokról bár nem érkezett jelentés, mindamellett kérem a körlátogató bizottsági tagokat, sziveskedjenek a köztisztasági és közegészségügyi állapotokat intenzivebb kritika tárgyává tenni.

A szellemi életre vonatkozóan jelentem, hogy a tanitás mindenütt rendes időben kezdődött, mindenütt a kiszabott tanterv szerint folyik a munka. Az iskolamulasztások tekintetében most sulyosabb panasz nem merült fel egy iskolánál sem. Csupán a magyarcsékei növendékeink maradtak el a tanulásban, miután a nyugalombavonult öreg beteg lelkész már nem foglalkozhatott velük.

Iskoláinkban a műéneklés tanitását még mindig kevés helyen szivelik meg a kellő komolysággal, pedig a tapasztalat bizonyitja, hogy a szép énekléssel lehetne leghamarabb meginditani a református magyar közélet kultuszi és kulturális fejlődését. Szükséges volna e célból egy olyan traktátusszerü olcsó kottás könyvecskét kiadni, amelyben legjelesebb énekeink és néhány műének népiesen egyszerü kéthangositással kerülne hitoktatóink tanitóink és gyermekeink kezébe.

A rendszeres torna és játéktanitásról is csak egy két helyről érkezett öntudatosabb jelentés, pedig eltekintve attól, hogy előirás szerint is tanitandó, kimondhatatlan

nagy szellemerkölcsi haszna lenne egy rendszeresen végzett testfejlesztő torna és játéktanitásnak.

Sajnálattal állapitható meg az is, hogy a kézimunka, slöjd és különösen valami praktikus háziipar kultiválására szintén nem tudnak tanitóink olyan sulyt helyezni, mint amelyet megérdemelne. Pedig a gyerekek talán ezt a foglalkozást szeretik legjobban az iskolai élet apróbb nagyobb munkái között.

Végül egyházunk létérdekeivel ma legjobban összefüggő valláserkölcsi életet tekintve, a jelentésekből ugy tünik ki, hogy növendékeink meglehetősen lanyhán járnak a templomba. A mindennapi istentisztelet tartása is el van ugyan rendelve, de a gyermekek naponkénti templombajárásáról csak 4—5 helyen van többé-kevésbé bizonytalan emlités téve, mig a legtöbb helyen megelégesznek azzal a sablonnal, hogy a tanulók vasár és ünnepnapokon járnak a templomba. Az elengedhetetlenül szükséges egyházmentő és egyházépitő vasárnapi iskolai tanitások a jelentőivek szerint már a legtöbb helyen megindulni látszanak, azonban ugy tünik fel előttem ez a nekilendülés, mintha sok helyen csak olyan ideiglenes jellegü magánvállalkozás lenne, sőt négy helyen még csak jelezve sem lett a vasárnapi iskolai munka megkezdése.

Ezeknek, mint általános szempontoknak előrebocsátása után az esetleges bajok és hiányok orvoslása, illetve pótlása végett a következőkben van szerencsém javaslataimat megtenni.

Belényes. Az iskola vezetősége felhivandó, hogy az egyébként szép kulturmunkát végző iskolában a vasárnapi iskolai munkát is kezdjék meg.

Belényesujlak. A rozoga padok javitása megkezdendő s a nagy iskolában a hiányzó térképek a következő tanévre pótlandók.

Bélzerind. A hiányzó fizikai szertári kellékek az uj iskolai év kezdete előtt beszerzendők.

Csegőd. Az állami iskola ref. növendékei között a missziói munka valamilyen alkalmas formában megindítandó.

Erdőgyarak. A felekezeti iskolában a történelmi képek és hiányzó térképek beszerzéséről az iskola vezetősége a tanév megnyitása előtt gondoskodjék.

Gyorok. A virágzó iskola megmentése végett egyházmegyénk közgyülése javasolja az egyházkerület elnökségének, hogy a mennyiben a teljes anyagi összeroppanás immár küszöbön áll, az iskola fennmaradása 25.000 leu összegnek, mint tanitói fizetésnek segélyként leendő sürgős kiutalásával biztositassék. Ez annál is inkább sürgős feladat, mivel a gyoroki presbyterium az iskola esetleges megszünéséért a felelőséget tovább nem vállalhatja. Az ide vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatosan a lelkész is felszabaditandó a terhes tanitói munka alól.

Kisnyégerfalva. A presbyterium felhivatik, hogy az iskola részére szükséges térképeket haladéktalanul szerezze be.

Köröstárkány. Erdei Gyula tanitót fegyelmi felelőség terhe mellett figyelmezteti egyházmegyénk közgyülése, hogy az irás és olvasás tanitásában észlelt hiányokat az évvégi esperesi látogatásig a saját exisztenciája érdekében feltétlenül pótolja. A presbyterium pedig felhivatik, hogy a kis iskolában a szemléltető képek, a nagy iskolában pedig a hiányzó térképek a tanév megkezdése előtt beszerzendők.

Tamáshida. Az iskolavezetőség felhivandó, hogy a kötelezőleg is elrendelt és mindenütt bevezetett vasárnapi iskolai tanitást kezdjék meg s az egyébként jól felszerelt iskolában a szemléltető képek is beszerzendők.

Vadász. Presbyterium felhivatik, hogy az iskolai tanitáshoz szükséges földgömböt szerezze be.

Várasfenes. A presbiterium felhivatik, hogy a két iskolában hiányzó szemléltető képek beszerzéséről gondoskodjék. Egyben konstatálja egyházmegyénk közgyülése, hogy Miklós Károly, akinek nincs meg a tanitói képesitése a fenesi nagy iskolában Nagy Gyula tanitó felfüggesztése óta elismerésre méltó munkát végez. Közgyülésünk őt a továbbtanulásra serkenti és amennyiben arra kedve volna, őt mint buzgó és vallásos lelkületü ifjut a tanulmányi segély alapból leendő támogatásra szivesen fogja ajánlani. Erre nézve lelkész tegyen jelentést az esperesnek.

Magyarcséke. A lelkész betegsége és nyugalombavonulása miatt bekövetkezett mulasztások miatt egyházmegyénk közgyülése felhivja a presbyteriumot, hogy a

gyermekek hitoktatásáról áldozatok árán is gondoskodjék. addig is, amig az uj lelkész el nem foglalja hivatalát.

Egyházmegyei közgyülésünk a Tanügyi Bizottság jelentését tudomásul veszi, a hiányokra vonatkozó javaslatokat határozati eröre emeli s midőn a felmerült hibák orvoslása és a hiányok pótlása végett szükséges intézkedéseket megteszi, egyuttal felhivja az évvégi esperesi vizitáció tagjait, hogy az intézkedések végrehajtását az egyes egyházaknál, illetve iskoláknál vegyék ellenőrzés alá.

a. Nánássy Dániel lelkészdékán annak az általános óhajnak ad kifejezést, hogy a tanitótestület tagjai a belmissziói munkálkodásban intenzivebben vegyenek részt, valamint hogy saját és családi életüket példaként állitsák oda a hivek elé

Egyházmegyei közgyülésünk ezzel kapcsolatosan felhivja a körlátogató lelkészi és tanitói dékánokat, hogy a megejtendő vizitáció alkalmával a belmissziói munkálkodás szempontjából is tegyék tüzetesebb vizsgálat tárgyává a tanitótestület működését és tapasztalataikról tegyenek jelentést tanügyi Bizottságunk utján az egyházmegye közgyülésének.

b. Nánássy Dániel tenkei köri lelkészdékán javasolja, hogy a jövőben a Gyantához tartozó tenkeszéplaki és kisházai ref. iskolakötelesek is meglátogattasanak.

Egyházmegyei közgyülésünk kimondja, hogy a jövőben Kisháza növendékei helyben látogatandók meg, mig Tenkeszéplak növendékei Gyantára hivandók be a dékáni vizitáció alkalmával. Ez a körülmény ugy az iveket küldő tanügyi előadónak, valamint a tenkei köri lelkészdékánnak figyelmébe ajánltatik.

c. Az egyházkerületi közgyülés 216—1930 sz. határozata értelmében főtiszteletü Püspök ur felhivja az esperes urakat, hogy kisérjék élénk figyelemmel az iskolalátogatások alkalmával, mennyiben felelnek meg iskoláink ama céljuknak, hogy a magyar kulturát fenntartsák és a vallásos nevelést ápolják s ebbeli tapasztalataikról összefoglaló jelentésben szolgáljanak be. Egyházmegyénk

esperese ezzel kapcsolatosan jelenti, hogy a püspök ur által kért összefoglaló jelentést már beküldte.

Egyházmegyénk közgyülése a Püspök urnak megküldött esperesi jelentés kapcsán örömmel értesül, hogy iskoláink magyar kulturális nevelő munkájáról mindenünnen megnyugtató jelentés érkezett.

d. Vass Jenő lelkész iskolalátogató dékán beküldött jelentésében a tanitói fizetések rendezését sürgeti, mert ez a legfontosabb feltétele a tanitók eredményes munkálkodásának. Tanügyi Bizottságunk az eminens fontosságu ügyet magáévá teszi és annak szellemében teszi meg javaslatát az egyházmegye közgyülésének.

Egyházmegyei közgyülésünk a tanitói fizetések rendezésének kérdésében a következő határozatot hozza: Tekintettel arra, hogy a tanitók fizetésrendezését célzó eddigi akciók még mindig kevés eredménnyel jártak, egyházmegyei közgyülésünk felhivja mindazokat az egyházakat, amelyek telekezeti iskolát tartanak fenn, hogy amennyiben a tanitói fizetés még mindig nem érte el az egyházkerület által megállapitott létminimumot, azt 1931 január 1-i hatállyal igyekezzenek minden rendelkezésükre álló eszközökkel biztositani. Hasonló intézkedések megtételére az egyházkerületi közgyülés is felkérendő. Ugyszintén felkéri közgyülésünk az egyházkerület vezetőségét, hogy ezentul a tanitói segélyeket csak azok részére folyósitsa, akiknek fizetése már elérte a létminimumot, hogy ezáltal a tehetős és fizetésjavitástól elzárkozó egyházak is serkentve legyenek a tanitók fizetésrendezésére. Mindamellett szigoru eljárás utján megállapitandó, hogy melyek azok az egyházak, amelyek minden erejüket latbavetve sem képesek a tanitói fizetések létminimumának a biztositására, hogy a segélyek folyósitásánál a kerület ezt is figyelembe vehesse.

e. Az aradi iskolakörben Török Sándor tanitódékán eltávozásával megüresedett a tanitói iskolalátogató dékán tisztsége, amelynek betöltése végett tanügyi bizottságunk Szabó Dániel jelenlegi pankotai tanitót javasolja megválasztani a megüresedett tanitó-dékáni tisztségre.

Egyházmegyei közgyülésünk az aradi iskolai körben az eltávozott Török Sándor tanitódékán helyére Szabó Dániel jelenlegi pankotai tanitót választja meg.

f. Előterjesztetett Nagy Zoltán tanügyi előadónak másnemü elfoglaltsága miatt e tisztségről való lemondása, ugy szintén a tanügyi bizottság ama javaslata, hogy a tanügyi előadói tisztségre Jakab Viktor belényesi lelkész választassék meg.

Egyházmegyei Közgyülésünk Nagy Zoltán tanügyi előadó lemondását indokánál fogva tudomásul veszi s amidőn e téren való buzgólkodásáért neki köszönetet szavaz, a tanügyi előadói tisztségre Jakab Viktor belényesi lelkészt választja meg.

10. szám. Nagy Zoltán előadó beterjeszti az 1929 évről szóló belmissziói jelentését.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés !

A krisztusi parancs : „Legeltesd az én juhaimat !“ Péter apostol korától fogva mind a mai napig vonatkozik mindazokra, akik Krisztusnak, mint a világmindenség egyetemes főpásztorának nyájából, néhány száz, vagy néhány ezernek őrzését vállalták ; tehát vonatkozik azokra, akik pásztori palástjukkal gyülekezetünkben a Krisztus ügyét reprezentálják és a Krisztus nyáját gondozzák. A gyülekezeti nyájgondozásnak eme felelőségteljes munkájáról, a belmissziói munkáról ohajtok beszámolni ugy, mint az a nagyszalontai egyházmegyében a beérkezett jelentő ivek szerint az elmult 1929 évben már folyamatban volt.

Ha általános vonatkozásban akarom jellemezni a mi belmissziói munkálkodásunkat, azt kell mondanom, hogy belekerültünk mi is ama nagy szellemi megujhodás mozgalmába, amelyet a gondviselés inditott meg s eme felülről jövő szent kényszer hatásának engedve hozzákezdünk valamihez, amit nem tudván teljes erővel megragadni, gyorsan megcsináltuk a rendszereket, a kereteket és azokat gyülekezeti pásztorkodásunkban igyekszünk valamelyes tartalommal megtölteni. S ezért több eset adódik elő, hogy csak a keretek maradnak meg, de még hiányzik belőlük a tartalom Ma még ez a mi belmissziónk ; egy renaisance, amelynek tudományos keretei, módszerei már meg vannak, de érzem, hogy jön utána a belmissziói munka teljes reformációja, amely a kereteket megtölti tartalommal.

Ezek a belmissziói módszerek ma a következők : vasárnapi iskola, gyermekistentisztelet, ifjusági egylet, biblia kör, ima óra, nőszövetség, énekkar, vallásos estélyek, helyi és köri ünnepélyek,

egyházlátogatás, beteglátogatás és szegényügyi bizottságok. Mindezeknek a palántáit, vagy fiatal hajtásait már megtaláljuk gyülekezeteinkben, de természetesen a legtöbb helyen helyi érdekü átformálódásokkal, amelyek bizony alaposan eltérnek az előirásos formáktól.

A Belmissziói Bizottság által elfogadott részletes jelentés mellett a következő általános jelentést van szerencsém az egyházmegyei közgyülés elé terjeszteni :

A 29 anyaegyház lelkészének belmissziói jelentéséből megállapitható, hogy a jelentések 70%-a papiron pompás nekilendülést igér. Vagyis mindenütt megindult valamilyen formában a belmissziói munka. Sőt vannak helyek, ahol már letagadhatatlan produktumai is vannak a belmissziói munkálkodásnak. Aradon a külvárosban protestáns kör alakult, amelynek egyik programmpontja az imaház létesitése. Belényesen a református nőszövetség az egyházi, sőt a városi társadalomban konszolidáló, vezető szerephez jutott. Erdőhegyen egyházi népkönyvtár alakult, Gyantán több százezer leies költséggel kulturház épült, Magyarremetén olyan mükedvelő előadás volt, amely eddig soha nem képzelhető összeget, 9.000 Leu tiszta hasznot hozott az egyháznak. Nagyszalontán az ébredő egészséges református bibliai szellem végre is utját állja a szekták rohamos terjedésének. De ezen kivül is vannak még csirák, amelyek szerényen visszahuzódva várják teljes életrekelésüket és kifejlődésüket.

Természetes azonban, hogy mint minden reformálódásnál, igy a belmissziói munkák bevezetésénél is fordulnak elő hiányok, kihagyások, amelyek a kezdet okozta tájékozatlansággal vannak összefüggésben, de amelyek pótolhatók és pótlandók is. Ilyenek például, hogy Arpádon, Erdőgyarakon és Tamáshidán szervezett missziói munkálkodásokról nincs említés téve. A belényesi jelentés sem vasárnapi iskoláról, sem bibliaköri rendszeres munkáról nem szól. Bélzerénd jelentése nem elég konkrét és bibliaköre nincs megszervezve. Borosjenőn nincs bibliaköri munka. Köröstárkány bibliakörön és iratterjesztésen kivül más munkáról nem tesz említést. Magyarcsékén a szórványokat kivéve minden missziói munka szünetelt. Vadász és Várasfenes jelentése pedig tulságosan szükszavu.

Mindezeknek a hiányoknak az okát még abban is próbálom keresni, hogy nem áll rendelkezésünkre egy alkalmas belmissziói jelentő iv, amely egyuttal tökéletesen megadná a belmissziói munkálkodáshoz szükséges direktivákat is.

Egyházmegyei közgyülésünk a Belmissziói Bizottság által általánosságban és részleteiben elfogadott előadói jelentést tudomásul veszi és egyuttal kimondja, hogy :

a) elismeréssel adózik az ágyai, aradi, belényesi, erdőhegyi, feketegyarmati, gyantai, magyarremetei, tenkei, nagyszalontai, pankotai és mindama gyülekezetek vezetői iránt, akik lankadatlan belmissziói buzgólkodásukkal már eddig is szép eredményeket tudtak felmutatni.

b) Árpád és Tamáshida tegyenek jelentést a belmissziói bizottság elnökéhez, hogy miért nem kezdik meg a rendszeres egyházmentő belmissziói munkát gyülekezetükben.

Belényes. Lelkész tegyen jelentést arról, hogy a vasárnapi iskolai és biblia köri munka mért nem kezdhető meg gyülekezetükben.

Bélzeréndi. Lelkész belmissziói jelentése nem ölelvén fel belmissziói munkát, a jövőben a hiány pótlandó és a bibliaköri munka meginditandó.

Borosjenő. A lehetőségekhez képest a fejlődő egyház létérdekében is a bibliaköri munkálkodás megkezdendő.

Köröstárkány. A bibliakörön kivüli munkák szüneteléséről lelkész tegyen jelentés a belmissziói bizottság elnökéhez.

Magyarcséke. A presbiterium minden áldozatot hozzon meg, hogy a belmissziói munka meginduljon a gyülekezetben.

Vadász és Várasfenes. A jelentés hiányosságának okáról lelkész tegyen jelentést a belmissziói bizottság elnökéhez.

c) Előadó ama javaslatát, hogy az egyházkerületi közgyülés által tervbevett és mindent magába foglaló belmissziói jelentő iv minél hamarabb elkészitendő a tanügyi bizottsági jelentő ivek mintájára, egyházmegyei közgyülésünk a magáévá teszi és e célból közben jár az egyházkerületi elnökségnél.

a. A perselypénzek beszolgáltatására nézve Esperes ur jelentése és egyházkerületi pénzügyi bizottság intenciója szerint is Belmissziói Bizottságunk megállapitja és egyházmegyénk közgyülése elé terjeszti azt az uj rendszert, amely szerint az évi öt perselypénz ezután beküldendő lesz.

Kimondja tehát egyházmegyei közgyülésünk, hogy a jövőben a következő napokon és cimeken hirdetendő és gyüjtendő perselypénz.

1. Nagypénteken az egyházker. nyugdijintézetnek..
2. Szentháromság vasárnapján Károli-alapra.
3. Október 31-én közalapra.
4. Advent első vasárnapján sajtóalapra.
5. Ujévkor missziói alapra.

A virágvasárnapi és nagypénteki perselypénz azonban ez évben már tárgytalan. De kimondja az egyházmegyénk közgyülése, hogy a perselypénzek beszolgáltatása az eddigi bejelentési rendszer szerint történik, de minden perselyezés egy héttel előre meghirdetendő a templomban.

b. Kapcsolatosan a nagyszalontai egyházmegyei nőszövetség megalakulásának ügyével, most már ama ténynek adhatunk kifejezést, hogy a nőszövetség az elmult nap folyamán, azaz április 23-án, délután valóban megalakult Kassay Béláné elnöksége mellett, aki néhány meleg lelkes szóval adta meg a szövetség müködésének szép programját, amely Ardai Aladár egyh. megyei főjegyző által lefektetett ideális elvek alapján meg is kezdheti áldásos müködését és hivatva van azt végezni mind az idők végéig.

Örvendetes tudomásul szolgál.

11. szám. Nagy Zoltán missziói előadó beterjesztí az egyházmegyei szórványmisszióról szóló és az 1929 évi állapotokat felmutató jelentését.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Magyar református egyházunk létharcában az egyik legaktualisabb és legfontosabb ügy a gyülekezeten kivüli lelkigondozás ügye, vegyis a szórványmisszió. Az **„elmenvén tanitsatok"** — felhivás, amelyet a misszionáriusok örökkévaló ura és őrszelleme, Krisztus, mondott tanitványainak, — ma is visszhangzik a négy szelek felől és munkába hivja a pásztorokat.

S ámbár nagyon világos és természetes, hogy a szétszórtságban lakó holt-eleven lelki tőkéknek megelevenitése és az öntudatos református egyházi munkába beállitása ma végtelenül fontos, mégis ugy érzem, hogy ezen a téren sokkal lanyhább a megmozdulás, mint a belmissziói munka terén. Miért? Először, mert maga a munka kényelmetlen s a missziói lelkületü embereink is ma még rejtőzködnek s varják a tettek óráját, legfőképen pedig hiányzik a pénz, ami ma is nervus rerum gerendarum s nincsenek meg azok az anyagi készletek, amelyek a szórványmissziói munkát kényelmesebbé tehetnék s ez okok miatt lelkek sikkadnak el teljesen, vagy beleve-

gyülnek a nagy bizonytalanságba. Ezeknek a veszendő lelkeknek a megmentésére irányul nagyszalontai egyházmegyénkben a régi nyomokon, de egészen uj szellemben megindult szorványmissziói munka.

Általánosságban szólva e munkáról, jelentem, hogy tizenhét olyan missziói körünk van, amelyekben szó lehet szórványmisszióról s az ide tartozó szórványokban összesen 2288 református hivünk van. A szórványkörök a következők : 1. Ágyai kör 202 lélek, 2. Belényesi kör 86 lélek. 3. Aradi kör 146 lélek. 4. Magyarcsékei kör 102 lélek. 5. Bélzerindi kör 6 lélek. 6. Borosjenői kör 250 lélek. 7. Borossebesi kör 109 lélek. 8. Csermői kör 30 lélek. 9. Erdőhegy-Kisjenői kör 126 lélek. 10. Feketetóti kör 48 lélek. 11. Gyantai kör 236 lélek. 12. Magyarremetei kör 10 lélek. 13. Nagyszalontai kör 373 lélek. 14. Pankotai kör 254 lélek. 15. Szentleányfalvai kör 69 lélek. 16. Tenkei kör 147 lélek. 17. Vadászi kör 84 lélek.

Ezek után a következőkben van szerencsém összefoglaló jelentésemet a szórványmissziói munkáról megtenni :

Az egyes körlelkészek körzetük hivei között a lehetőségek szerint igyekeztek eredményes munkát végezni, ám a már fent említett akadályok miatt ez nem mindenütt sikerült. Élénk munkálkodás folyt az elmult év folyamán különösen az aradi, borosjenői, magyarcsékei és feketetóti körzetben, ahol a körlelkészek intenziv és rendszeres munkálkodásáról számolnak be a jelentések. Az ágyai kör államsegélyes segédlelkészt kér s addig is a hozzá beérkezett szintyei missziót Erdőhegyhez kéri csatolni, az eredményesebb munkálkodás végett, viszont az erdőhegy-kisjenői körlelkész elvállalja a szintyei missziói kör gondozását, 5000 Lei missziói segély kiutalása mellett. A gyantai kör lelkésze a tenkeszéplaki hivek gondozhatása végett 2000 Lei, a tenkei kör lelkésze a három szórvány ellátása céljából 2000 Leu missziói segélyt kér kiutalni.

Jelentésemet a legrövidebb formában ezekben kivántam megtenni, amelynek kérem szives elfogadását.

Egyházmegyei közgyülésünk a Missziói Bizottság jelentését általánosságban és részleteiben elfogadván, kimondja, hogy

a. elismerését fejezi ki az aradi, csékei, borosjenői és feketetóti körlelkészeknek missziói munkálkodásukért és további müködésükre Isten áldását kéri.

b. a szintyei missziói körnek az erdőhegy-kisjenői körzethez való csatolását elvben már annak idején a borosjenői egyházszervezésnél kimondotta egyházmegyei közgyülésünk és most elrendeli eme határozatának végrehajtását s

az igy megbővült missziói kör gondozásának megkönnyitése végett 3000 Leu missziói segély kiutalását pártolólag terjeszti az egyházkerületi közgyülés elé.

c. a gyantai missziói kör által kért évenkénti segély 2000 Leiben leendő megállapitását és kiutalását a tenkeszéplaki fiókegyház megmenthetése végett pártolólag terjeszti az egyházkerületi közgyülés elé.

d. a tenkei körbe tartozó Tenkegörbed, Bélfenyér és Kávásd szórványok intenziv gondozhatása végett évi 2000 Leu segély kiutalását javaslatba hozza az egyházkerületnél.

e. Magyarremete körlelkésze felhivatik, hogy ha anyagi nehézségek miatt szórványmissziót nem is végez, de a jövőben igyekezzék a szórványokról legalább levélben informálódni, sőt alkalomadtán őket felkeresni és az ottani állapotokról valamilyen kimutatást küldeni.

f. A szentleányfalvai körlelkész felhivatik, hogy igyekezzék egy év alatt az amugy is csekély számot kitevő szórványait kivétel nélkül meglátogatni s azokról kimeritőbb jelentést küldeni.

g. Bizottsági előadó ama javaslatát, hogy az egyházkerületi közgyülés által már tervbe vett szórványmissziói jelentőiv minélhamarabb kinyomattassék : közgyülésünk felterjeszti az egyházkerület elnökségéhez.

a. Bokor Sándor belmissziói és szórványmissziói bizottsági előadó másnemü elfoglaltsága miatt e tisztéről lemondott s az Esperes ur ideiglenesen mindkét missziói előadói jelentés elkészitésével Nagy Zoltán belényesujlaki lelkészt bizta meg. A missziói bizottság sajnálattal bár, de kénytelen tudomásul venni Bokor Sándor lemondását és javasolja, hogy a két missziói előadói tisztségre Nagy Zoltán választassék meg.

Egyházmegyénk közgyülése Bokor Sándor feketegyarmati lelkésznek a belmissziói és szórványmissziói előadói tisztségről való lemondását sajnálattal veszi tudomásul, munkálkodásáért neki köszönetet szavaz és a nevezett két missziói tisztségre Nagy Zoltán belényesujlaki lelkészt választja meg.

12. szám. Olvastattak a számvevőszék alábbi jelentései :

a.) Rendben találta és jóváhagyásra ajánlja a számvevőszék az : anti, ágyai, árpádi, belényessonkolyosi, belényesujlaki, bélzeréndi, erdőgyaraki, erdőhegyi, feketegyarmati, feketetóti, gyantai, köröstár-

kányi, m.-csékei, m.-remetei, mezőbajji, pankotai, szentleányfalvai, tamáshidai, tenkei, vadászi, várasfenesi, tenkeszéplaki, kisházai, simonyifalvai, szintei, kisnyégerfalvai egyházak 1929 évi gondnoki, alapitványi, termény és takarékmagtári számadásait.

Egyházmegyei közgyülésünk az emlitett egyházak gondnoki, alapitványi, termény és takarékmagtári számadásait jóváhagyja s gondnokok részére az 1929 évről a szokásos fenttartások mellett a számadások terhe alól a felmentvényt megadja.

b.) Rendben találta és jóváhagyásra ajánlja az e. m. közgyülésnek a sz.-szék az aradi és belényesi egyházak 1929 évi gondnoki és alapitványi számadásait azzal a megjegyzéssel, hogy az alapok számadásába a jövőben ne vegyék fel az értéköket teljesen elveszitett hadi kölcsön kötvényeket.

E. m. közgyülésünk sz.-szék javaslatára jóváhagyja az aradi, mint a belényesi egyházak 1929 évi számadásait, utasitja azonban nevezett egyházakat, hogy a jövőben ne vegyék fel az alapok számadásába az értéköket teljesen elveszitett hadi kölcsön kötvényeket. Különben a gondnokok részére az 1929 évről a szokásos fenttartások mellett a számadások terhe alól a felmentvényt megadja.

c.) Jóváhagyásra ajánlja a számvevőszék az e. m. közgyülésnek a nagyszalontai egyház 1929 évi számadásait azzal az utasitással, hogy a jövőben : 1) az összes nyugtákat és ellennyugtákat az egyházi számvevő állitsa ki ; a nyugtákon fel legyen tüntetve mindig az egységár s az egész vállalati vagy vásárlási összeg. 2.) akár a lelkész, akár bárki más erre a célra megválasztott egyén utalására fizethessen a pénztárnok ; 3.) amikor a pénztárnok pénzt tesz be, vagy pénzt vesz ki a takarékpénztárból, mindig irja fel a betétkönyv számát is. 4.) Nyugtabélyeg teendő minden vállalati vagy szállitási nyugtára.

Egyházmegyei közgyülésünk sz.-szék javaslatára jóváhagyja a nagyszalontai egyház 1929 évi gondnoki és alapitványi számadásait s a szokásos fenttartások mellett a gondnoknak az 1929 évi számadások terhe alól a felmentvényt megadja. Utasitja azonban e. m. közgyülésünk a nagyszalontai egyházat, hogy számadásait a jövőben a sz.-széknek fentebb emlitett javaslatai szerint állitsa ki, különben nem hagyja jóvá e. m. közgyülés a számadásokat.

d.) Számvevőszék javaslatára:

Nem hagyja jóvá e. m. közgyülésünk a borossebesi, cserméi és nagyzeréndi egyházak 1929 évi számadásait, s utasitja a borossebesi egyházat, hogy a számadási nyugtákat az 1912 évi e. m. határozat utasitásai szerint állitsa ki, s tegyen jelentést a sz.-szék elnökének arról is, hogy a csődbe jutott Egyesült T. P. R. Társaságnál elhelyezett alapok megkaphatók-e vagy nem? s amennyiben a csőd felszámoltatott s a betét meg nem kapható lett, a presbyterium az alapokat az alapok kimutatásából törölje. A számadásokat s az alapokról szoló kimutatást legkésőbb 1930 év julius hó 1-ig küldje be a sz.-szék elnökéhez.

A nagyzeréndi egyházat szintén arra utasitja sz.-szék javaslatára az e. m. közgyülés, hogy számadási nyugtáit az 1912 évi e. m. határozatnak megfelelően állitsa ki s julius 1-ig küldje be a sz.-szék elnökéhez.

A cserméi egyház alapitványi számadását sz.-szék javaslatára jóváhagyja az e. m. közgyülés, a gondnoki számadásokat azonban a hiányok pótlása végett vissza küldi azzal az utasitással, hogy a helyesen kiálitott számadást 1930 év julius hó 1-ig terjessze be a sz.-szék elnökéhez.

e.) Számvevőszék jelenti, hogy nem küldték be számadásaikat a borosjenői és gyoroki egyházak, sőt a gyoroki egyház még az 1928 évi számadásait sem terjesztette be felülvizsgálás végett.

Egyházmegyei közgyülésünk megütközéssel vesz tudomást a borosjenői és gyoroki egyházaknak számadásaik elkészitése körül tapasztalt hanyagságáról és késedelmeskedéseiről és szigoruan utasitja a borosjenői egyházat, hogy 1929 évi számadásait, a gyoroki egyházat pedig arra, hogy ugy az 1928 évi, valamint az 1929 évi számadásait legkésőbb 1930 év julius hó 1-ig terjesszék be a sz.-szék elnökézez; különben a számadásokat az elmaradásért felelős személyek terhére fogja e. m. közgyülésünk elkészittetni.

f.) Rendben találtatott az e. m. közpénztárnak Bottyán Pál e. m. pénztáros által készitett 1929 évi számadása, melyet számvevőszékünk elfogadásra ajánl.

Eszerint a közigazgatási pénztár állaga . . . . . 11076· Lei
a közalapi pénztár állaga . . . . . 14617· „
Parochiális könyvtár dij állaga . . . . . 2806· „
Átmeneti betét . . . . . 5871· „
összesen: 34370· Lei

Egyházmegye közgyülésünk e rendben talált számadást elfogadja s Bottyán Pál e. m. pénztárosnak a szokott fenntartások mellett az 1929 évről a felmentést megadja.

g) Rendben találtatott az e. m. gyámintézeti pénztárnak Bottyán Pál gy. intézeti pénztáros által készitett 1929 évi számadása, melyet a sz.-szék elfogadásra ajánl.

Eszerint a gyámintézet összes vagyona . . 122,128· Lei
Ebből kötvényen van . . . . . 108,500· „
Pénztári maradvány . . . . . 1,889· „
Takarék betét . . . . . 11,739· „

Egyházmegyei közgyülésünk e rendben talált számadást is elfogadja s Bottyán Pál gyámintézeti pénztárosnak a szokott fenntartások mellett a felmentést megadja.

h.) Rendben találta s elfogadásra ajánlja a sz.-szék Bottyán Pál e. m. pénztárosnak a továbbitott pénzekről készitett 1929 évi számadását.

E pénztár összes bevétele 2,692,197 Lei volt
„ kiadása 2,692,197 Lei volt

Egyházmegyei közgyülésünk a rendben talált számadást elfogadja s Bottyán Pál pénztárosnak a szokásos fenntartások mellett az 1929 évről a felmentést megadja.

i.) Jóváhagyásra ajánlja a sz.-szék az e. m. közgyülésnek a N. Sz. E. m. tanitó és segélyegylet kezelésében levő alapokról, valamint a N. Sz. Ref. E m. tanitó és segélyegyleti pénzekről Szabó Gyula által készitett 1929 évi számadásokat.

Egyházmegyei közgyülésünk sz.-szék javaslatára sem hagyhatja jóvá az okmányok nélkül beterjesztett számadásokat, hanem utasitja Szabó Gyula pénztárnokot, hogy a kellőképen okmányolt s ezek alapján áttekinthető uj számadást 1930 év julius hó 1-ig terjessze be Rácz Gyula sz.-széki elnök urhoz.

j) Számvevőszék javaslatára

elrendeli e. m. közgyülésünk hogy az egyes egyházak költségvetéseikbe feltétlenül vegyék be minden esztendőben az egyházak mindennemü hátralékát. Az egyházi adóhátralék és a f. é. kivetés külön külön és teljes összegében vendő fel a költségvetésbe. A költségvetést és adó'ökönyv záró tételeit 2-2 példányban állitsa ki s küldje be az illetékes számvevőhöz és végül, hogy az egyház adósságairól nemleges jelentést is tegyenek.

k.) Esperes jelentése alapján sz. szék jelenti, hogy Varga Zoltán megválasztott sz. széki elnök nagymérvü más irányu elfoglaltsága miatt sz. széki elnöki tisztségét nem fogadhatja el.

Egyházmegyei közgyülésünk sajnálattal veszi tudomásul Varga Zoltán úr lemondását s sz.-széki elnökül ujból egyhangulag és nagy örömmel Rácz Gyula h. sz.-széki elnök urat választja meg, ki ki is jelentette, hogy e tisztségét, mig Isten erőt és egészséget ád neki, hajlandó lesz viselni.

13. szám. Egyházmegyénk egyetemes lelkészértekezlete 1930 április 23-án tartott gyüléséből az aradágyai, aradzeréndi és szalontai körök beküldött jegyzőkönyvei alapján a következő javaslatokkal fordul egyházmegyénk közgyüléséhez.

I. Az aradágyai kör arravaló hivatkozással, hogy az aradi lelkészi kör kettéosztása által keletkezett két uj kör földrajzi és közlekedési csoportosztása folytán Nagyzerénd válván az aradágyainak természetes központjává : kéri e kör nevének nagyzeréndire való változtatását és a Nagyzeréndhez, mint szintén természetes központhoz tartozó Ant és Tamáshida egyházaknak idecsatolását.

Egyházmegyénk közgyülése a fenti indokok alapján hozzájárul az aradágyaikör nevének „nagyzeréndi"-re való változtatásához, továbbá Ant és Tamáshida egyházaknak a szalontai lelkészi körtől a nagyzeréndihez való átcsatolásához.

II. A nagyzeréndi és szalontai köröknek a lelkészértekezlet utján felterjesztett határozatai és kérelme kapcsán

egyházmegyénk közgyülése az általános belmisziós munkákat : u. m. a vasárnapi iskolát, nőszövetséget, egyházi énekkart, ifjuság és felnőttek bibliakörét ma már egyházunk exisztenciális kérdésének s megmentésére nézve szinte kizárólagos eszközöknek tartja és a belmisszós tevékenység általános megindulását örömmel szemléli és elvárja, hogy azokban minden lelkész és egyházszerető tisztviselő óvatos körültekintéssel, pásztori prudenciával a hivek lelkiszükségletének mértéke szerint, de az egyház érdekeinek veszélyeztetése nélkül hathatósan vegyen részt, segédkönyvül beszerezvén Dr. Imre Lajos „A vezető könyve" cimü müvét.

III. Lelkészértekezlet kérelmére és felterjesztésére

egyházházmegyénk közgyülése kéri az egyházkerületi közgyülést, sziveskedjék a főtiszt. Püspök urnál közbenjárni, hogy az egyházközségi köztartozások sürgősség szempontjából évi négy részre osztassanak s a püspöki hivatal

által megállapitandó sorrend szerint négy részletben kerüljenek kifizetésre és hogy azoknak leróvása személyi felelősség és fegyelmi eljárás terhe mellett elsősorban az egyházközségi gondnok és presbytérium kötelességévé tétessék s amenyiben ilyen fizetési rendszer bevezetése után még mindig maradna hátralék : a fizetésre vonatkozó felszólitás közvetlenül a gondnok és presbytérium cimére küldendő.

IV. Szalontai lelkészi kör konferenciája panaszolja, hogy a világi hatóságok Anton nem engednek semmiféle belmissziós munkát a templomon kivül, Gyantán pedig az állami iskola igazgatójának fellépése és már állandó jellegünek látszani kezdő felsőbb tanügyi magatartás folytán nem tartható dékáni vizitáció.

Egyházmegyénk közgyülése ujra energikusan tiltakozik ez ujabb s bizonyára csak a helyi hatóságok részéről támasztott teljesen törvénytelen akadékoskodások ellen s e sérelmeket gyökeres orvoslás végett a ker. közgyülés elé terjeszti.

V. Az aradi kör lelkészi konferenciája azzal az inditvánnyal lép az egyházmegyei lelkészértekezlet utján egyházmegyénk közgyülése elé, tegye komoly megbeszélés tárgyává és hozzon érdemleges határozatot egy nyugalmazott, magános lelkészek számára az Aradhoz közel fekvő két vasuttal, villanyvilágitással biró, kies erdő és szőllőkoszoruzta Gyorokon létesitendő otthonra vonatkozólag.

Egyházmegyénk közgyülése a felvetett eszmét életrevalónak tartja s annak megvalósitását illetően konkrét javaslattételre hivja fel a lelkészi köröket.

VI. A Székely-Nemzeti Muzeum Esperesünk utján azzal a kérelemmel fordul közgyülésünkhöz, hogy a Muzeum fennállásának 50 éves fordulója alkalmára kiadott, a székely nép multjával, néprajzával és egyébb kulturális kérdéseivel foglalkozó 600 lejes emlékkönyvet egyházmegyéje papjai és egyházai között pártolóan terjeszteni sziveskedjék.

Egyházmegyénk közgyülése az értékes müvet, melynek a kritika szerint egyetlen magyar paróchiáról és iskolai könvtárból sem volna szabad hiányoznia, az egyházmegye lelkészeinek, tanitóinak, egyházainak és világi tagjainak pártoló szeretetébe ajánlja.

VII. A nagyszalontai reform. internátus válságával foglalkozva egyházmegyénk közgyülése szükségesnek látja annak további fenttartását ; a lelkészi és tanitói kart intenziv pro-

paganda megindítására és arra hivja fel, hogy a tanittató szülék figyelmét ide irányitva egyházközségeikből növendékeket küldjenek bele, végül a Szalontán kifejtendő propagandára, fenttartási módozatok, különösen pedig erőforrások felkutatására a helybeli lelkészeket és világi tanácsbiró urakat kéri fel.

VIII. A Bokor Sándor lemondása folytán megüresedett értekezleti jegyzői tisztségre a lelkészértekezlet egyhangulag Kun Zoltán pankotai lelkészt választja meg.

Egyházmegyénk közgyülése a választást tudomásul veszi.

14. szám. Olvastatott Bokor Sándor feketegyarmati lelkésznek egyházmegyei tisztségeiről (tanácsbiró, belmissziói és lelkészértekezleti előadó) való lemondó levele.

Egyházmegyénk közgyülése Bokor Sándor egyházmegyei tisztségeiről való lemondását indokára tekintettel sajnálattal tudomásul veszi, s tiszteiben való eddigi buzgó müködéséért köszönetét fejezi ki. A lemondással megüresedett lelkészi tanácsbirói tisztségre junius hó 30-ig a szavazást elrendeli. A belmissziói és lelkészértekezleti előadói tiszt betöltését illetőleg a tárgysorozat más pontjai alatt történt intézkedés.

15. szám. Szentessy Elek és 8 társa nagyszalontai tanitók a f. év március 12-én Nagyváradon tartott tanitói gyülésen való megjelenésük alkalmából utiköltségük megtérítése elmén 200-200 Lei kiutalását kérték a nagyszalontai presbytériumtól. Presbytérium a kéréssel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy bár a szóbanforgó gyülésen a tanitók nyugdijügye tárgyaltatott, melyet magán ügynek tekint, nem zárkózik el attól, hogy a tantestület két képviselőjének utiköltségét megtéritse. E cimen hajlandónak nyilatkozott fejenként 250-250 összesen 500 Lei megtérítésére. Nem látta szükségét a tömeges bevonulásnak, mert a tantestület érdekeit két megbizottja megfelelő sullyal és körültekintéssel képviselhette volna. Tanitók a presbyteri határozatot megfellebbezik s az em. közgyülés döntését kérik.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai presbytérium határozatának azt az indokát hogy a tantestületet ilyen természetü gyüléseken két megbizottja kellő sullyal és körültekintéssel képviselheti s igy tömeges bevonulásra szükség nincs, — helyesnek tartja, — tekintettel azonban arra, hogy a szóbanforgó gyülés propagandiszitikus jellegü volt, mert a tanitók első komoly megmozdulása volt a nyugdij-

ügyben, méltányosnak tartja, hogy fellebbező tanitók ezuttali költsége visszatéritessék, midőn azonban e visszafizetésre a szalontai presbytériumot utasitja, egyben a nagyszalontai tantestületnek is meghagyja hogy hasonló természetü gyüléseken a jövőben magát két megbizottja által képviseltesse.

16. szám. Olvastatott a borosjenői presbytériumnak 1930 ápr. 15-én kelt 22 számu, továbbá a béli fiókegyház presbytériumának 1930 ápr. 13-án kelt 2 számu határozata, melyben kimondatott a béli fiókegyháznak a borosjenői anyaegyházhoz való csatlakozása és szabályoztatott a nevezett fiókegyház lelki gondozásának ügye.

Mivel a hozott határozatok nem az E. T. I. cikk 43 §-ában megszabott névszerinti szavazással hozattak, azokat egyházmegyénk közgyülése azon feltételtől függően hagyja jóvá, hogy e hiány pótoltatik. Ennek megtörténte után további megerősités végett az iratok egyházkerületünk közgyüléséhez fejterjesztetni rendeltetnek.

17. szám Olvastatott a csermői ref. egyház presbytériumának 1930 január 2-án tartott gyülésében 7 szám alatt az uj lelkészi dijlevél tárgyában hozott határozata.

Egyházmegyénk közgyülése a régi dijlevelet is betekintvén a dijlevél csonkulás tényét megállapitja, ennek dacára egyhangu határozattal, mivel az egyebekben törvényszerü, jováhagyja s további megerősités végett egyházházkerületün'k közgyüléséhez felterjeszteni rendeli.

A dijlevél csonkulás dacára történt jóváhagyás az egyháztagok számának lényeges csökkenésében leli magyarázatát.

18. szám. Olvastatott a magyarcsékei egyház presbytériumának 1930 március 26-án tartott ülésében az uj lelkészi dijlevél tárgyában hozott 15 számu határozata.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal megállapitja, hogy a hozott határozat nem az E. T. I. cikke 43 §-ában megszabott névszerinti szavazással hozatott, továbbá azt, hogy a dijlevélben megszabott járandóságok kiszolgáltatásához szükséges anyagi fedezetet meg nem találja s igy a formahiba pótlása, továbbá az anyagi fedezet megjelölése végett az iratokat ujabb eljárás végett visszaadja.

19. szám. Olvastatott a tenkei egyház presbytériumának 1930 március 9-én tartott ülésének 26 számu a vegyes házasok megadóztatása tárgyában kelt határozata.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangulag hozott határozatában megállapitja, hogy a tenkei ref. hivekkel szemben a vegyes házasok megadóztatása tárgyában az ottani rom. kath. egyház a viszonosság szabályait be nem tartja s igy vegyes házas hiveinken méltatlanság történik. Ennek megszüntetésére s a nagyváradi róm. kath püspökségnél való közbelépésre egyházkerületünk közgyülését felkéri.

20. szám. Olvastatott Dávid Sándor nagyzeréndi egyháztagnak az ottani presbytérium 1929 dec. hó 4-ik napján 53 szám alatt hozott azon határozata ellen intézett fellebbezése, mely határozatban a nagyzerindi presbytérium az ottani szövetkezetnek 4.000 Leies adománya fölött ugy határozott, hogy az a Hősök emlékére felállitandó emléktáblára fordittassék.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal az iratokat pótlás végett a presbytériumnak visszaadja s arra utasitja, hogy szerezzen be adományozó szövetkezettől adomány, vagy alapitó levelet, melyben az adomány célja meghatároztatik s ennek beszerzése után hozzon ujabb határozatot.

21. szám. Olvastatott a feketetóti presbytériumnak 1930 március 29-én 33 szám alatt hozott s Nánási Dániel ottani lelkész és neje „Nánási Lehelke és Nánási Annuska vasárnapi iskolai és gyermek alapitvány" ügyében kelt s az alapitó levelet elfogadó határozata.

Egyházmegyénk közgyülése dicsérettel emeli ki a szerény javadalmazásu lelkész-család nemes áldozatkészségét s egyhangu határozattal a bemutatott alapitó levelet jóváhagyja s megerősités végett egyházkerületünk közgyüléséhez felterjeszteni rendeli.

22. szám. Olvastatott a cserméi egyház presbytériumának 1930 március 9-én 24 szám alatt Seprős fiókegyházának a cserméi anyaegyházhoz való csatolása tárgyában hozott határozata.

Egyházmegyénk közgyülése a kellőleg megindokolt és törvényszerüen hozott határozatot a maga részéről jóváhagyja s megerősités végett egyházkerületünk közgyüléséhez felterjeszteni rendeli.

23. szám. Olvastatott az ágyai egyház presbytériumának, 1929 december hó 11-én 65, 66, 67, 68 szám alatt a III. iskola felépitése és felállitása tárgyában kelt határozata s az az ellen Kiss P. Mátyás és társai által intézett fellebbezés s előterjesztetett, hogy

a nevezett iskola felállitása az adókulcs megváltoztatását is szükségessé tette, amely tárgyban szintén határozat hozatott, melyet a fellebbezők szintén megtámadtak.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal a törvényszerüleg hozott presbiteri határozatokat jóváhagyja s igy a fellebbezést elutasitja.

A jóváhagyó határozat indokát abban leli, hogy az eddigi iskolák tulnépessége miatt egy uj iskola mindenáron felállitandó s a hiveknek lényegesen kisebb terhet okoz, ha az egyházunk kebelében és nem az állam, vagy a község által állittatik föl. Megállapitja továbbá azt is, hogy az uj iskola felállitása az adókulcs megváltoztatását feltétlenül szükségessé teszi. Az uj adókulcs ellen alapos kifogás nem emelhető.

Ezen határozat megerősités végett egyházkerületünk közgyüléséhez felterjesztetni rendeltetik, s az ágyai presbiterium arra utasittatik, hogy az épitkezés megkezdése előtt a terveket és költségvetéseket jóváhagyás végett terjessze föl egyházmegyénk közgyüléséhez.

24. szám. Olvastatott a közalapi bizottság 1930 febr. 25-én a számadások megvizsgálása tárgyában tartott gyülésének jegyzőkönyve.

Egyházmegyénk közgyülése a közalapi bizottság jelentését egyhangulag tudomásul veszi s jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

25. szám. Olvastatott Bottyán Pál egyházmegyei pénztárnoknak az 1930-ik évre elkészitett egyházmegyei közpénztári költségelőirányzata.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai ref. egyházmegye közpénztárának 1930 évre elkészitett és beterjesztett költségelőirányzatát, mivel ugy a szükségleteknél, mint a fedezetnél a mult évi költségelőirányzattal szemben eltérés nem mutatkozik, — egyhangulag jóváhagyja s az egyházmegyei közigazgatási költséget lélekszám után 1 Lei 50 banban megállapitja s ennek befizetésére az egyházakat elkötelezi.

26. szám. Olvastatott a csermői ref. egyház presbytériumának 1930 február 2-án hozott 15. sz. határozata, melyben az 1930 évre a következő uj adókulcsot állapitja meg : személyadó : egész pár részére 100 Lei, fél pár részére 50 Lel, vagyonadó : 1 hold föld után 20 Lei, 1 ház után 15 Lei, 1 telek után 10 Lei.

Egyházmegyénk közgyülése a csermői ref. egyház presbytériumának 15/1930 sz. határozatát, melyben az 1930 évre az uj adókulcsot a következőképen állapitja meg: személyadó egész pár részére 100 Lei, fél pár részére 50 Lei, vagyon adó 1 hold föld után 20 Lei, 1 ház után 15 Lei, 1 telek után 10 Lei, — egyhangulag jóváhagyja, mivel a határozat az E. T. I. t. c. 43. §-a alapján névszerinti szavazás mellett szabályszerüen hozatott. — Jelen határozatot megerősités végett egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

27. szám. Olvastatott a csermői ref. egyház presbytériumának 1930 évi februar hó 2-án hozott 16/1930 sz. határozata, melyben a rendkivüli adókulcsot a következőképen állapitja meg: 100 Lei, egyházi adóig rendkivüli egyházi adó 60 Lei, 101-200 Leiig 100 Lei, és 201 Leien felül 160 Lei.

Egyházmegyénk közgyülése a csermői ref. egyház presbytériumának 16/1930 sz. határozatát, melyben az 1930 évre a rendkivüli adókulcsot a következőképen állapitja meg: 100 Lei, egyházi adóig rendkivüli egyházi adó 60 Lei, 101-200 Leiig 100 Lei, és 201 Leien felül 160 Lei, — egyhangulag jóváhagyja, mivel a határozat az E. T. I. t. c. 43. § a alapján névszerinti szavazás mellett szabályszerüen hozatott. — Jelen határozatot megerősités végett az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

28. szám. Olvastatott az anti ref. egyház presbytériumának 1930 febr. 16-án hozott 18/1930 sz. határozata, amelyben a rendes egyházi adó összegét, 31.000 Leit ez évtől kezdve 62.000 Leire emeli fel.

Egyházmegyénk közgyülése az anti ref. egyház presbytériumának 18/1930 sz. határozatát, amelyben az eddigi 31.000 Lei egyházi adót a folyó évtől 62.000 Leire emeli fel, azon indokolással, hogy a 31.000 Lei a költségvetés kiadási tételeit nem fedezi, — egyhangulag jóváhagyja, mivel a határozat az E. T. I. t. c. 43. §-a alapján névszerinti szavazás mellett szabályszerüen hozatott. — Jelen határozatot megerősités végett egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

29. szám. Olvastatott az anti ref. egyház presbytériumának 1930 febr. 16-án hozott 20/1930 sz. határozata, melyben a tanitói lakásépités és templomjavitási munkálatok alkalmával felmerült kiadások fedezésére 234.000 Lei kölcsön felvételét határozza el,

mivel a rendkivüli egyházi adó oly gyengén folyt be, hogy abból a felvett apró kölcsönöket fedezni nem lehet.

Egyházmegyénk közgyülése az anti ref. egyház presbytériumának 20/1930 sz. határozatát, — melyben 234.000 Lei kölcsön felvételét határozta el, — egyhangulag jóváhagyja, mivel a határozat az E. T. I. t. c. 43. §-a alapján névszerinti szavazás mellett szabályszerüen hozatott. — Egyházmegyénk közgyülése elkötelezi az anti ref. egyház presbytériumát, hogy a kölcsön mielőbbi visszafizetéséről költségvetésileg gondoskodjék, nehogy a sulyos kölcsön az egyház csődjét vonja maga után. — Kötelezi továbbá az egyházat, hogy az évi zárszámadások beterjesztése alkalmával a fenálló kölcsön összegét jelentse.

Egyházmegyénk közgyülése felhivja egyház presbytériumát, hogy jövőben a kölcsönök felvételénél előlegesen kérjen engedélyt.

Ezen határozatot jóváhagyás végett egyházkerülethez felterjeszteni elrendeli.

30. szám. Olvastatott az anti ref. egyház presbytériumának 1930 febr. 16-án hozott 21 sz. határozata, melyben a tanitói lakás alkalmával felhasznált egyházi alapoknak kamatmentesen való használatát elhatározza, illetve az egyházi alapoknak kamatmentesen való használatát az egyházmegyei közgyülés jóváhagyását kéri. — Végül bejelenti, hogy az 1436 Lei 50 bani épitkezési alapot felhasználta.

Egyházmegyénk közgyülése az anti ref. egyház presbytériumának 21/1930 sz határozatát, — melyben 20.242 Lei egyházi alap kamatmentes kölcsönvételét kéri, továbbá az épitkezési alap felhasználását bejelenti, — egyhangulag jóváhagyja. — Elkötelezi azonban egyház presbytériumát anyagi felelősség terhe mellett, hogy a kölcsönvett 20.242 Leit a különféle alapoknak 3 év alatt fizesse vissza.

31. szám. Olvastatott a Főtiszteletü és Méltóságos Püspök Urnak esperes urhoz intézett 1088/1930 sz. leirata, melyben közli, hogy az egyházkerületi közgyülés 71/1929 sz. határozattal elrendelt tanitói fizetés felértékelések nem mutatkoznak eléggé reálisaknak, sőt több helyütt azok irreálitására nézve a bizottságnak megbizható értesülései vannak. — Elrendelte ennélfogva a bizottság, hogy azok ujból vizsgáltassanak felül, az adatok megbizhatóságáról szükség esetén személyesen győződjenek meg, s igy mutassák ki, melyek

azok az egyházközségek, melyek a tanitói fizetések mértékeinek megállapitásánál nem mentek el az áldozatkészség méltán megkivánható határáig.

Egyházmegyénk közgyülése a Főtiszteletü és Méltóságos Püspök ur leiratát egyhangulag tudomásul veszi s a tanitói fizetések felértékelésének felülvizsgálására bizottságot küld ki. — A bizottság tagjai Kassay Béla esperes ur elnöklete alatt Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bugyi János egyházmegyei tanácsbirók. Rovács István egyházmegyei világi aljegyző és Mikó Pál ref. tanitó.

32. szám. Olvastatott a szentleányfalvai ref. egyház presbitériumának 1930 márcz. 23-án hozott 16 sz. határozata, melyben az egyházi adókulcsot az 1930 évre a következőkben állapitja meg:

1. A semmi állami adót nem fizetők egyházi adója 30 Lei.
2. 1-100 Lei „ „ fizetőknek „ „ 35 „
3. 101-200„ „ „ „ „ „ 40 „
4. 201-300„ „ „ „ „ „ 45 „
5. 300-500„ „ „ „ „ „ 50 „
6. 500-600„ „ „ „ „ „ 60 „
7. 600 Leien felüli állami adó után az egyházi adó 10%.

Egyházmegyénk közgyülése a szentleányfalvai ref. egyház presbytériumának 16/1930 sz. határozatát, melyben az egyházi adókulcsot az 1930 évre a következőkben állapitotta meg: a semmi állami adót nem fizetők egyházi adója 30 Lei, 1-100 lei állami adót fizetők egyházi adója 35, 101-200-ig 40 Lei, 201-300-ig 45 Lei, 300-500-ig 50 Lei, 500-600-ig 60 Lei és 600 lei felüli állami adó után az egyházi adó 10%, — egyhangulag jóváhagyja, mivel a határozat az E. T. I. t. c. 43 §-a alapján szabályszerüen hozatott és mert ezen adókulcs a régi adókulcsnál sokkal igazságosabb s progressiv. A régi adókulcsnál ugyanis a föld — müvelési ágára és osztályára való tekintet nélkül — egyformán volt sujtva adóval.

Ezen határozat megerősités végett egyházkerülethez felterjesztendő.

33. szám. *a*, Egyházkerületünk 1929. december 5-én tartott közgyülése a püspöki jelentéssel kapcsolatban: elvárja az egyház minden tagjától, hogy a hitélet felvirágoztatására a templomlátogatás fokozására s az Isten igéjének hétköznapokon is való hirdetése minden tőle telhetőt megtesz; utasitja a gyülekezeteket, hogy ha-

ladéktalanul kezdjék meg a nőszövetségek szervezésének munkáját s a szervezés eredményéről az egyházmegyei tagozat megalakitása érdekében tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak, — a vallásos összejövetelek akadályoztatása esetén ajánlja azoknak a templomban leendő megtartását, — végül felhivja egyházunk tagjait, hogy a megalakitott Károli Gáspár Irod. Társaság tagjai sorába lépjenek s a társaság céljait adományaikkal és tagsági dijaikkal is mozditsák elő.

Tudomásul szolgál.

b, Az állami iskolai magyar tagozatok tárgyában az egyházker. közgyülése, — mint legcélravezetőbb eljárást, — 222/1929 sz. határozatában ajánlja, hogy ahol magyar szekció nincs, az állami iskolába járó református magyar gyermekek szülei közös kérvényben kérelmezzék annak felállitását s ezt a kérelmet a püspöki hivatal utján adják be.

Tudomásul szolgál.

c. Az egyházker. közgyülés 223/1929 számu határozatának b. pontja elrendeli, hogy mindazok az egyházközségek, amelyek a multban iskoláikat szerződés alapján a magyar államnak át adták s igy most a román állammal vannak szerződéses viszonyban, december 31-ig jelentsék be a püspöki hivatalnak, milyen állapotban van ez az iskola, mik azok az adatok, amelyek a jogviszony megállapitásához szükségesek, végül csatolják az esetleg meglevő átadási szerződések, vagy egyébb okmányok másolatát.

Tudomásul szolgál.

34. szám. A lelkészi nyugdij és özvegyárva gyámintézet egyházmegyei bizottságai az Egyh. Törv. VII. tc. 11. §-ának 2 bekezdése szerint az elnökségen kivül 2 lelkészi és 2 világi tagból lévén megalakitandók

egyházmegyénk közgyülése 59—1929 számu határozatának megváltoztatásával a nyugdijintézet alapszabályainak 14. §-a alapján az e. m. nyugdijint. bizottságba az Esperes ur — mint elnök mellé — 5 évre azaz 1935-ig megválasztja Ardai Aladár és Bottyán Pál lelkészeket s dr. Hadházy Kálmán és dr. Sarkady Dániel világi tanács birókat.

35. szám. Feketetóti lelkész egyházmegyei jóváhagyás és megerősités végett bertejeszti az ottani presbyterium 32—1930 sz. határozatával elfogadott s 6 pontból álló kántorfizetési és szolgálati szabályzat 3 példányát.

Egyházmegyénk közgyülése a beterjesztett kántori fizetési és szolgálati szabályzatot változatlanul elfogadja s azzal hagyja jóvá és erősiti meg, hogy annak egy példánya az esperesi levéltárban helyezendő el megőrzés végett.

36. szám. Feketetóti lelkész beterjeszti az ottani prebitérium 97—1929 számu határozatát, amelyben az e. m. 65—1929 sz. határozata rendszeres egyházi adózás haladéktalan bevezetését elrendelő törlését azzal az indokolással kéri, hogy a hivek a magtár megállapitásához azzal a gondolattal járultak, hogy épen a rendszeres egyházi adózás alól mentesüljenek s végül, hogy egy rendszeres adózás behozatala ujra felboritaná az egyháznak alig helyreállott békéjét.

Minthogy egyházmegyénk közgyülése éppen a feketetóti egyház békéjének helyreállitása és az egyházi adózás hiányából eredő zavaros választójogi helyzetnek rendezése érdekében hozta meg kifogásolt határozatát: a feketetóti presbiterium kérelmét elutasitja s régi határozatát fenttartva ujra elrendeli az egyházban a szükség mértéke szerinti törvényes adózás bevezetését.

37. szám. Kisnyégerfalva felügyelő lelkésze beterjeszti a fiókegyháznak az egyházker. közgyüléséhez évi 12.000 Lei állandó iskolai segély folyósitása iránt benyujtott kérelmét. A kicsi egyház 53 adófizető tagja — bár 600—1600 Lejig terjedő összegekkel járulnak az egyház és iskola fenttartásához — kevés ahhoz, hogy iskolája kivülről jövő állandó támogatás nélkül fentmaradjon. Kéri tehát a kérelemnek egyházmegyei pártolással a ker. közgyüléshez leendő felterjesztését.

Egyházmegyénk közgyülése átérezve azt a hivatást, amit a kisnyégerfalvai felekezeti iskola teljesit egyházunk szolgálatában s azt a nemzeti veszedelmet, amit annak megszünése jelentene: a kérelmet — a 24 d—1926 sz. kerületi határozatra hozott 53 i—1926 és 26—1927 számu egyházmegyei, továbbá a 69—1927 sz. kerületi határozatra hozott 64 e—1927 számu e. m., végül a 161—1927 sz. ker. határozatra utalva — minden más egyház és iskola előtti, bármely cimen azonnal folyósitandó évi 12.000 Lejes állandó segélyezésre a legmelegebben ajánlja az egyházker. Közgyülés jóindulatába.

38. szám. Szőke Sándor szalontai segédlelkész azzal a kérelemmel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy államsegélyének

kieszközlése tárgyában pártoló felterjesztést tegyen az egyházker. közgyüléshez.

Egyházmegyénk közgyülése tekintettel arra, hogy Szőke Sándor segédlelkész államsegély kiutalását a saját személyére a fent álló törvények értelmében nem kérheti ; viszont az egyházmegye közgyülése tudomásával van annak, hogy a nagyszalontai egyházközségben a hivek nagy számára, a lelkészi munkaerő elégtelen voltára és az erősen fellépett szektáskodás ellensulyozására egy uj segédlelkészi állás szervezésére elkerülhetetlen szükség van, utasitja a nagyszalontai egyházközség presbitériumát, hogy az ujonnan szervezendő segédlelkészi állás részére a lelkészi államsegély kiutalása iránti kérelmét az egyházmegye esperesi hivatalához azonnal adja be, melyet az egyházmegye közgyülése pártolólag rendel az egyházkerületi közgyüléshez további eljárás végett felterjeszteni.

39 szám. A református felekezeti tanitók — 10 évi bizonytalan és kétségbeejtő állapot után — az állami nyugdijintézet tagjai közé való felvételüket kérték s a Magyar Párt egyik képviselője utján részletes memorandumban fordultak a román kormányhoz igazságos ügyüknek végleges elintézése végett. Minthogy céljukat csak ugy vélik elérni, ha e nagyjelentőségü megmozdulásukban és nehéz munkájukban a fokozatos egyházi hatóságok is támogatják pártfogásukkal : azzal a kérelemmel fordulnak képviselők utján egyházmegyénk közgyüléséhez is, sziveskedjék jogos és méltányos mozgalmukat támogatni s kérelmüket további támogatás végett az egyházker. Közgyüléséhez pártolóan felterjeszteni.

Egyházmegyénk közgyülése átérezvén a felekezeti tanitóságnak szükös anyagi körülmények között is becsülettel vivott küzdelmét faja kulturájáért : a mozgalmat a legőszintébb együttérzésel kiséri s a kérelmet az illetékes tanügyi főhatóságnál leendő nyomatékos támogatás végett az egyházker. közgyülés meleg pártfogásába ajánlja.

40. szám. Mezőbajji lelkész jóváhagyás végett beterjeszti az épitendő tanitói lakásnak Nagy József szalontai épitőmester által a rendelkezésre álló területhez készitett teljesen uj megfelelő tervrajzát és 236.873·20 Lei vég-

összeget kitevő költségvetését. Az épitkezést, melyre az egyházat egyházmegyénk közgyülése egy régebbi határozatával különben is kötelezte, a presbiterium 14—1930 s az egyházközségi közgyülés 16—1929 számu határozatában törvényeiőirta névszerinti szavazással egyhangulag megszavazta. Az épitkezéshez szükséges összeget pedig a 19—1929 sz. e. m. és 146—1929 sz. ker. engedély alapján eladott s épitési alapként kezelt 15 hold föld árának, a földvásárlók által f. év október 1-ig befizetendő 337·800 Leinek már előzőleg a 9—1930 számu presbiteri határozatban névszerinti szavazással kimondott kölcsönvételével akarja fedezni A kölcsönveendő összeget — nemgyümölcsöző vállalatba lévén befektetendő — az épitkezés befejezése után összeállitott pontos módozatok szerint hosszabb időn át évenként megállapitandó és kivetendő pótadóval szándékozik kamatmentesen visszafizetni.

Egyházmegyénk közgyülése a mezőbajji egyház presbiteriumának és közgyülésének a tanitói lakás tervrajza és költségvetése elfogadására az épitkezés megszavazására, valamint az épitkezési összegnek kölcsönvételére vonatkozó és a törvényes formák megtartásával létrejött határozatait a mellékelt szakértői vélemény megjegyzéseinek figyelembe vétele mellett azzal hagyja jóvá és erősiti meg s az épitkezés megkezdéséhez az engedélyt azzal adja meg, hogy presbitérium az épitési alapból csupán a valóban felhasználandó összeget veheti kölcsön és — gyümölcsöző tőkét használván fel — a kölcsönvett összegnek az egyháztagjaira kivetendő rendkivüli egyházi adóból méltányos kamattal való visszafiizetésére nézve terjesszen be az épitkezés befejezése után törvényes presbiteri határozatot és törlesztési tervezetet.

41. szám. Borosjenői egyház felterjesztéssel fordul az Esperes urhoz és panasz tárgyává teszi, hogy az egyháznak végső forumon most már másodizben megitélt 50 hold földet Borosjenő határában nem tudja, mert állitólag nincs már rezerva, rendelkezésre bocsátani az aradi Consilier agricol, ideiglenesen 2 más község határában kaptak 37 hold földet

Egyházmegyénk közgyülése Borosjenö panaszát azzal az utasitással adja vissza, hogy ügyvédje s esetleg Arad magyarpárti képviselője utján és áldozatok árán is előbb az egyház maga járjon el erélyesen ebben az ügyben.

42. szám. Borosjenői presbytérium az egyház válságosra fordult anyagi helyzetére és egyházi épületén lévő szorongató tartozásra való hivatkozással egyházmegyénk utján azt a kérelmet terjeszti a kerületi közgyülés elé, sziveskedjék a két év óta már többizben kilátásba helyezett 10 000 Leies egyszersmindenkori segélyt megszavazni s akként folyósitani, hogy idejében teljesiteni tudván fizetési kötelezettségét, az égető s immár anyagi létét támadó adósságtól végleg megszabadulhasson ; egyszersmind beterjeszti rendes missziói segély iránti kérvényét is.

Egyházmegyénk közgyülése a borosjenői presbyterium mindkét kérelmét — az egyház vallásos és nemzeti hivatkozására való utasitással s anyagi gondjaitól való végleges megszabadulása érdekében — a legmelegebb pártolással terjeszti az Egyházker. Közgyüléshez.

43. szám. A borosjenői egyháznak a parochiális épület 1936 április havában történt vételekor 70.000 Lei három évre szóló kamatmentes tartozása maradt a vételárból az eladóval szemben. Minthogy az egyház ezt a kölcsönt az agrárföldek elvétele, később azoknak visszaszerzése körül felmerült tetemes költségek, végül a lelkészi állás fenttartásával és betöltésével járó hatalmas kiadások miatt a terminus lejárta óta máig sem tudta visszafizetni, a helyzet válságosra fordult s a követelés peres eljárás tárgyává lett. A katasztrófa elkerülése végett most már szükségessé vált az időközben 51.000 Leire apadt összegnek kölcsön utján minél hamarább leendő előteremtése. Ez összeg fedezésére — a kerülettől nyerendő 10.000 Leis egyszersmindenkori segély betudásával 40.000 Leinek a lelkészi nyugdij és özvegyárva gyámintézet pénztárából való kölcsönvételét március 8-án tartott gyülésében törvényelőirta névszerinti szavazással egyhangulag kimondotta a presbiterium. A visszafizetést méltányos kamat mellett az agrárföldek jövedelméből és műsoros esték

bevételeiből szándékozik a legrövidebb idő alatt eszközölni, biztositékul felajánlván a tehermentes és még mindig 200.000 Leit érő parochiális ingatlanra való telekkönyvi bekebelezést.

Egyházmegyénk közgyülése a borosjenői egyház presbytériumának a törvényes formák megtartásával nevszerinti szavazás mellett létrejött és jegyzőkönyvi kivonatban csatolt határozatát 40.000 Leinek adósságfizetés végett a lelkészi nyugdij — és özvegyárva gyámintézet pénztárából leendő kölcsönvételére vonatkozólag — jóváhagyja és megerősiti és végső megerősités végett az egyházker. közgyülés elé meleg párfogással felterjeszti.

44. szám. Romániai egyetemes református egyházunk egyetlen tanitóképző intézete — a nagyenyedi Bethlen kollégium kebelében működő tanitóképző intézet — a folyton fokozódó anyagi terhek folytán utólsó erőforrásait is kimeritve már, az anyagi válság lejtőjére jutott. Évi fedezetlen hiánya 1.200.000 Lei. Ha ezt a semmi körülmények között sem nélkülözhető kulturális intézményt a magyar református iskolák számára tanitói utánpótlásnak meg akarjuk tartani, ezt a hiányt egyetemlegesen előteremteni nemzeti és vallásos elengedhetetlen kötelességünk. A tanitóképző intézet igazgatósága azzal a kérelemmel fordul tehát egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy a hiány nagyobb részének fedezéséhez járuljon hozzá legalább lélekszerinti 1 lejjel s ezt a hozzájárulást rendszeresitse olyan kulcs alapján, hogy abból 1—2 tanitójelölt egész évi iskolai dija (á 14.400 Lei) fedezhető legyen.

Egyházmegyénk közgyülése megdöbbenéssel értesül arról a fenyegető anyagi válságról, amely magyar reform. egyházunknak ezt az immár egyetlen intézményét a telyes megsemmisülés örvényébe sodorta és bár szűkös anyagi tehetségéhez mérten még a jelennek egyre nyomasztóbb gazdasági és finánciális körülményei között is fokozottabb segitségére szeretne menni: mindamellett — maga is már a teherbirás végső határán lévén — 49 h—1929 számu határozatával e tárgyban már vállalt megterhelésen: u. m. egy udvarhelyi és egy

nagyenyedi tanitóképzős növendék segélyezésén tul, csupán az évenként minden iskola által e célra tartandó egy kulturális estély jövedelmét tudja felajánlani.

45. szám. Egyházmegyénk kerületi képviselőinek mandátuma lejárván s igy a képviselők választása szükségessé válván:

Közgyülésünk egyházkerületi képviselőküi egy évi tartamra megválasztja rendes tagoknak lelkészi részről Bottyán Pál tanácsbirót és Nagy Zoltán belmissziói előadót, világi részről Dr Sarkady Dániel és Fráter Emil tanácsbirókat, póttagokul lelkészi részről Balogh Mátyás és Szakács Dénes tanácsbirókat, világi részről Rácz Gyula számvevőszéki elnököt és Miskolczy Jenő tanácsbirót.

46 szám. Ezen egyházmegyei közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitésével

közgyülésünk esperes elnöklete alatt lelkészi főjegyzőt s az egyh. m közgyülésnek Nagyszalontán lakó tagjait bizza meg.

Miután a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Kassay Béla esperes a nagyszalontai Ref. Egyházmegye 1930 év április 24-ik napján Nagyszalontán megtartott közgyülését rövid hálaadó imádság után bezárta.

Birósági ügyek.

47. szám. Jegyzőkönyv a nagyszalontai ref. egyházmegye rendes birósságának 1930 év április 24-ik napján tartott üléséről.

Jelen voltak : Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán em. gondnok elnöklése mellett Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Balogh Mátyás, Szakács Dénes lelkészi, dr. Hadházy Kálmán és Mészáros Dániel világi tanácsbirák.

Jegyző : Ardai Aladár lelkészi főjegyző.

Elnök felhivja a birósságot, hogy az Egyh. Törv. V. t. c. 13 §. értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg.

Bíróság az időszaki tanácsba a rendes elnökségen kivül egy évre megválasztja rendes tagokul : Böszörményi Lajos, Dr. Hadházy Kálmán, Dr. Sarkady Dániel, póttagokul : Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Balogh Mátyás, Szakács Dénes lelkészi, Fráter Emil, Miskolczy Jenő és Mészáros Dániel világi tanácsbirákat.

Kelt mint fent.

Szabó Zoltán	Ardai Aladár	Kassay Béla
világi elnök.	lelkészi főjegyző.	lelkészi elnök.

48. szám. A nagyszalontai egyházmegye rendes birósága, mint közig. bíróság a nagyszalontai lelkészi és kántori dijlevél restaurálása tárgyában hozott 30—1930 sz. presb. határozat ellen Biró István és társai nagyszalontai egyháztagok által törvényszerü határidőben beadott fellebbezés ügyében a következő **végzést** hozta :

Egyházmegyénk birósága, mint közigazgatási bíróság a nagyszalontai presbytérium 30—1930 számu határozatát feloldja s utasitja a nagyszalontai presbytériumot, hogy az I. t. c. 42 § értelmében ujra tárgyalja le az egész ügyet érdektelen lelkész elnöklete alatt, kinek kiküldése iránt keresse meg az esperes urat.

Tartalom jegyzék.

1. Esperes imája, gyülés megnyitása	Ardai
2. Az egyházak világi képviselőinek igazolása	„
3. Jelentés a meg nem jelent tagokról	„
4. Tárgysorozat megállapitása	„
5. Mult gyülésről távolmaradtak igazolása	„
6. Tanitók eskütétele	„
7. Esperes jelentése az e. m. állapotáról	„
8. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről . .	„
9. Tanügyi bizottság jelentése	Nagy Z.
a. Tanitók belm. munkálkodásáról jelentés teendő. .	„ „
b. Kisháza és Tenkeszéplak a dékánok által meglátogatandó	„ „
c. Magyar kultura és nevelés dékánok által ellenőrzendő.	„ „
d. Tanitói fizetés rendezésre javaslat a kerülethez . .	„ „
e. Szabó Dániel pankotai tanitó dékánná választatik.	„ „
f. Jakab Viktor tanügyi előadóul választatik.	„ „
10. Belmissziói bizottság jelentése	„ „
a. Perselypénzek dátumai	„ „
b. Nőszövetség e. m. tagozatának megalakulása . .	„ „
11. Missziói bizottság jelentése	„ „
a. Nagy Zoltán belmissziói és szórványmissziói előadóvá választatik.	„ „
12. Számvevőszék jelentése	„ „
13. Lelkész értekezlet javaslatai	Kun Z.
I. Aradágyai kör neve „Nagyzeréndi kör“	„ „
II. Dr. Imre L. A vezető könyve ajánltatik	„ „
III. Köztartozásokra kerülethez javaslat	„ „
IV. Anti és Gyantai sérelem	„ „
V. Lelkészotthon javaslata a lelkészi köröknek kiadatik	„ „
VI. Székely-Nemzeti Muzeum Emlékkönyve ajánltatik .	„ „
VII. Nagyszalontai internátusra szülék figyelme felhivatik	„ „
VIII. Kun Zoltán az e. m. lelkészértekezlet jegyzőjévé választatott	„ „
14. Bokor S. e. m. tisztségeiről lemond	Ardai
15. N.-szalontai tanitók fellebbezése gyülési napdij ügyében	„
16. Bél tiókegyház egyessége	Hadházy
17. Cserméi uj lelkészi dijlevél	„
18. M-csékei uj lelkészi dijlevél	„

19. Tenke kérelme vegyes házasok adóztatása tárgyában Hadházy
20. Dávid S. fellebbezése a n.-zeréndi presb. 52—1929 sz. határozata ellen . . . . . „
21. Nánássy D. és neje adományának alapitó levele . . „
22. Csermő kérelme Seprős visszacsatolásáért . . . . „
23. Ágyai 3-ik iskola felállitása s az elleni fellebbezés . . „
24. Közalapi bizottság jelentése . . . . . Rovács
25. E. m. közpénztár f. évi költségelőirányzata . . . . „
26. Cserműi egyház uj adókulcsa . . . . . „
27. Cserműi egyház rendkivüli egyházi adókivetése . . „
28. Szentleányfalvai egyház uj adókulcsa . . . . . „
29. Anti egyházban a rendes egyházi adó emelése . . . „
30. Anti egyház 234.000 Lei kölcsöne . . . . . „
31. Anti egyházban alapok kölcsönvétele . . . . . „
32. E. m. tanitói fizetés értékelés felülvizsgálata . . „
33. Püspöki jelentéssel kapcsolatos e. k. határozat . . Kun Z.
34. E. m. nyugd. int. bizottság alakitására határozat . „ „
35. F.-tóti kántor fizetési és szolgálati szabályzat . . „ „
36. F.-tót kérelme a 65—1929 sz. határozat megváltoztatására . . . . . „ „
37. K.-ny.-falva 12.000 Lei iskolai segélyt kér . . . . „ „
38. Szőke Sándor n.-szalontai s.-lelkész kérelme . . . „ „
39. N.-szalontai e. m. tanitók kérelme nyugdijügyben „ „
40. Mezőbajji tanitólak épitése . . . . . „ „
41. B.-jenő jelentése agrárföld ügyében . . . . . „ „
42. B.-jenő 10.000 L. egyszersmindenkori és állandó missziói segély iránti kérvénye . . . . . „ „
43. B.-jenő 40.000 L. kölcsönt kér . . . . . „ „
44. N.-enyedi tanitóképző segélykérvénye . . . . . „ „
45. E. ker. képviselők választása . . . . . Ardai
46. Jegyzőkönyv hitelesitő bizottság kiküldése . . . . „

Birósági ügyek.

47. Időszaki tanács megalakitása . . . . . Ardai
48. N.-szalontai lelkészi és kántori dijlevél elleni fellebbezés „

ESPERESI JELENTÉS

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE ÁLLAPOTÁRÓL.

AZ 1929-IK ÉVRŐL.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Midőn a hozzám beérkezett egyházkerületi jelentő ivek alapján egyházmegyénk 1929 évi életéről, annak külömböző viszonyairól szóló jelentésemet megteszem, még mindig nem állithatom nyugodtan azt, hogy azok a legapróbb részletekben is teljesen pontosak. T. i. — dacára több izben megismételt kérésemnek — az e. m. közgyülés meghagyásainak még most is sok lelkésztársam vagy üresen hagyja a feleletre szánt helyet, vagy a számszerü választ kivánó kérdésre is csak általánosan felel. E. m. statisztikánk pontossága érdekében ujból kérem lelkésztársaimat, hogy a jövőben minden kérdésre adjanak és pedig határozott feleletet.

A hozzám beérkezett jelentő ivek összesitésére megjegyzem, hogy azokat 29 anyaegyházból s 1 leány és 3 fiók egyházból kértem be tekintettel arra, hogy utóbbiakban is vannak önálló munkaerők az egyházi élet vezetésére. Világos fiókegyházból — hol csak a pankotai lelkész szolgál be, de önálló munkaerő nincs — a lelkész által végezhetett munkákról szóló adatokat bevettem az összesitésbe; Beél fiókegyház egyezsége még nem lévén megkötve az anyaegyházzal, ennek adatai csak a szórványokéval együtt vannak feltüntetve.

Ezek előrebocsátásával jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

I. Az egyházak belélete:

A hivek a templomot lélekszám után %-ban kifejezve átlagban nagy ünnepeken 56, vasárnap d. e. 30, d. u. 17, hétköznap d. e. 3, d. u. 2 %-ban látogatják. Az ünnepi és vasárnap d. e. istentiszteletek megtartatnak mindenütt, istentisztelet nem tartatott vasárnap d. u. 1 (M.-cséke), hétköznap d. e. 4 (Csermő, M-cséke, Szentleányfalva, Tamáshida), csak bünbánati heteken tartatott 2 (Borossebes és M.-remete) egyházban, hétköznap d. u. a legtöbb egyházunkban csak a bünbánati hetekben tartatott istentisztelet.

Ünnep és vasárnap d. e. mindenütt az Isten igéje hirdettetett. Vasárnap d. u. kátémagyarázat tartatott minden vasárnap 6, felváltva 15 egyházban, bibliamagyarázat vagy prédikáció 9 egyházban, káté 564, bibliamagyarázat 905 alkalommal, csak imával 2 (Szinte, Kj.-falva), nem tartatott 1 (M.-cséke) egyházban.

Hétköznapi bibliamagyarázat volt 18 egyházban 1087 alkalommal és pedig egész évben át 4, bünbánati heteken 3, télen 5,

adventben és bőjtben 6, bibliaolvasás volt 1 egyházban, nem volt 14-ben. Gyermekistentisztelet volt 21 egyházban 262-szer, nem volt 12 egyházban. Gyermekek résztvesznek az istentiszteleteken vasárnap mindenütt, hétköznap 25, nem 8 egyházban.

Vasárnapi iskola van 31 egyházban 51 csoportban 1984 növendékkel. Vezetők : lelkészek 10, s.-lelkész 1, lelkész és tanitó 5, s.-lelkész és tanitó vagy világiak 3, tanitók 9, tanitó és világi 1, világiak 2 egyházban, nincs 2 (M.-cséke, Kisháza) egyházban, előbbiben a lelkész betegsége, utóbbiban állitólag épülethiány miatt.

Konfirmátiót előkésziti : lelkész 26, lelk. és tanitó 2, s.-lelk. 1, tanitó 4, ez évben nem volt 1 egyházban, a további lelkigondozást végzi : bibliakör 14, vallásos este, énekkar 9, Nőszövetség 1, ismétlő iskola 2, istentiszteleten 1, nem 6 egyházban. Bibliakör vagy ifj. egyl. van fiu és leány 16, fiu 1, leány 3, 350 fiu és 444 leány taggal ; most alakul 6, nincs 7 egyházban. Részben nincs vezető, részben részvétlenség miatt. A meglevők vallásos estélyek, ünnepélyek rendezése és énekkar által vesznek részt az egyházépitő munkában.

Nőegylet van 27 egyházban 1841 taggal s a legtöbb egyházban már végzik a Nőszövetség rendes munkáját, most alakul 2 egyházban, nincs 4 helyen (Szinte, Csermő, Kisháza, M.-cséke).

Énekkar van 19 egyházban 632 taggal, templomban és temetéseken szerepelnek, egy helyen most alakul, nincs 13 egyházban arra képes vezető vagy tagok hiánya miatt.

Lelkész látogatást végzett 29 egyházban 736 alkalommal. Presbyterek részt vettek 14 egyházban. Tanitók látogatják a növendékek szüleit 13, nem 20 egyházban.

Házi istentiszteletet tartanak 18, nem 15 egyházban, ezeken lelkész is résztvesz 11 egyházban ; hitelveinkkel ellenkező szokások nem fordultak elő.

Iratterjesztés van 29 egyházban, lelkész végzi 23, lelkész és tanitó 2, lelkész és gondnok 1, tanitó 3, nincs 5 egyházban. Eladatott 117 teljes biblia, 126 uj-szövetség, 1281 ref. naptár, 962 vallásos irat. Vallásos néplap jár 26 egyházban 721 példány. Ref. népkönyvtár van 7 egyházban, használta 405 tag.

Szegényügyi bizottság van 20 egyházban 163 taggal, hol nyilván tartják a segélyezendő szegényeket. Segély adatott felnőtteknek 21.385 Lei, gyerekeknek 81.113 Lei, összesen 102.498 Lei.

Külső jótékonycélokra kiadatott 68.921 Lei. A hivek jótékonyságának összege 330.575 Lei.

10.000 Leit meghaladó adományt tettek Arad városa, Árpádon Máté Lajos, F.-gyarmaton Kapros Mihály, Gyantán az amerikában élő magyarok, N.-szalontán Böszörményi Lajos, Megyeri Ferenc és Pápay Juliánna.

Urvacsora osztatott az anyaegyházakban 7-szer 1, 6-szor 27, 5-ször 1, a leány és fiókegyházak közzül 6-szor 2, 5-ször 1, 4-szer 1, 3-szor 1 egyházban, a szórványokban urvacsorát osztott 7 lelkész 18 alkalommal, minden alkalommal élt az urvacsorával 28 egyházban 146 presbiter. Urvacsorával élt 7.309 fi, 10.867 nő, összesen 18.176, az előző évinél 394-gyel kevesebb, a lélekszám 39·5 %-a. Betegek: 43 fi, 82 nő, összesen 125. A szórványokban 165 fi, 303 nő, összesen 468, az előző évinél 12-vel több. A betegeknek kiszolgáltatják az urvacsorát csak a rendes alkalommal 11, bármikor 23 egyházban.

Baptista van 22 egyházban 273 fi, 418 nő, összesen 691, nincs 11. egyházban.

Hitelveinkkel ellenkező szokás van 2 egyházban — Csermőn és Pankotán — a temetők kivilágitása. Felvilágositással próbálják kiküszöbölni.

Vallásos összejövetel tartatott 26 egyházban 465-ször, nem volt 7 egyházban a lelkész betegsége vagy helyiség hiánya miatt. Nagyobb ünnepély volt 24 egyházban 44-szer, melyeknél 16 alkalommal részt vett más egyház vagy felsőbb egyházi hatóság is. Más egyház ünnepélyén részt vett 14 gyülekezet.

Közönséges büncselekményért elitélt a polgári hatóság 2 egyházban 3 tagot. Uralkodó bün van többé-kevésbbé pld. iszákosság, verekedés, lopás 12 egyházban. Vadházasságban él 21 egyházban 91 pár. Lelkészek és presbytériumok felkereséssel, rábeszéléssel igyekeznek házasságkötésre birni őket.

Az egyházi házasságkötést mellőzte 14 egyházban 67 pár. 8 egyházban a lelkész felkereste őket és a presbyterek is segitenek e munkában. Keresztelést mellőzték 7 egyházban 35 esetben, temetést 7 egyházban 36-szor.

Sérelme van az egyháznak Anton, hol a hadizóna miatt vallásos összejöveteleket sem engedélyeznek, ugy hogy minden ilyen összejövetelt a templomban kénytelenek megtartani ; B.-jenőben hol a hiveket ref. voltuknak okmánnyal való igazolására kényszeritették ; Szentleányfalva régi sérelme, hogy az áll. iskolába nem alkalmaznak ref. tanitót, még mindig nem orvosoltatott Agrár sérelem van Csermőn, hol az egyház és lelkész egyszer már birtokba adott agrár földje visszavétetett, Erdőhegyen, ahol az egyháznak jó agrár földjét

visszavették s fél annyi rosszat adtak helyette, F.-gyarmaton hol a tanitóknak 7 hold agrár földjét visszavették és Gyantán, hol az egyháznak 3 hold földjét házhelyekül kisajátitották.

II. Az egyházak külélete.

Az egyházi adózók száma 13.158, a választóké 9372. Egyházközségi közgyülés van 16 egyházban. Presbyterek száma 474. Lelkészi naplók anyakönyvek, presb. jegyzőkönyvek vannak és pontosan vezettetnek minden egyházban. Levéltár van 29 anya és 2 fiókegyházban, Kisnyégerfalva és Szinte levéltára az anyaegyházéval együtt van. Vagyonleltárak az egyházkerület rendelkezése szerint ez évben mindenütt ujonnan készittetnek. Az ingatlanok az egyház nevén vannak 30 egyházban, Ágyán és N.-zerinden a temető kivételével, B.-jenőben a lelkészi lak épülete nincs az egyház nevén. Az agrár reform elvett 5 egyháztól 76, 7 lelkésztől 67, 2 tanitótól 7, összesen 150 holdat ; adott 15 egyháznak 144, 12 lelkésznek 184, 8 tanitónak 58, összesen 386 holdat. A kapott földeket zavartalanul használhatják 13 egyházban, nem 5-ben Arad, Erdőhegy, Kisháza, Szentleányfalva és Vadászon.

Az egyházak alapitványainak összege 1.937.436·52 L. Magtár van 10 egyházban 104·5 q buza, 3 egyházban 165 q tengeri és 9 egyházban 146.662·90 L. pénz. Az alapok és magtári tőkék 17 egyházban Tak. p.-ban 12-16 %-kal, 11 egyházban a hiveknél 20-28 %-kal, 5-ben Tak. p.-ban és egyháztagoknál, 1-ben az egyháznál van elhelyezve.

Adóssága van 15 egyháznak : 887.473·49 Lei. Jogerős költségelőirányzat volt minden egyházban.

A kivetett egyházi adók összege 30 egyházban 2.245.233·05 Lei. Pénz kivetés nincs 4 egyházban (Erdőgyarak F.-tót, Gyanta, Kisháza.) Terménykivetés 17 egyházban 696 q buza, 310 tengeri vagy zab. Fedezik a szükségletet 23 egyházban. A számadások helyben vannak hagyva. Zárótételeik összege : Bevétel 5.826.929·22 L. Kiadás 5.631.852·88 L. Maradvány 195.076·34 L.

Termény : Bevétel	774	q buza,	393	q tengeri vagy zab		
Kiadás	726·5	q „	375	q „	„	
Maradvány	47·5	q „	18	q „	„	

A templom jó karban van 30 helyen, türhető 1 helyen, javitandó Tenkén, s erre nézve az előkészületek már meg is tétettek. Lelkészlak jó karban van 20, türhető 2, gyenge 1, javitandó 2 egyházban (B.-jenő, Kisháza,) épitendő N.-zerinden. Iskolák jók 18,

gyenge 1, javitandó 2 (Gyorok, N.-zerind 2 iskola), ujra épitendő 1 (Belényes) a padok javitandók 1 egyházban (B.-ujlak).

Uj épitkezésekre kiadatott 6 egyházban 448.930 Lei, az épületek jó karban tartására 29 egyházban 733.781·75 Lei. Nem jelent 5 egyház.

Tüzkár ellen 32 egyházunk épületei 16.938.200 Leire vannak biztositva. Ant, F.-gyarmat és Világos nem jelentett. Biztositási dij 33 egyh.-ban 24.576 Lei. A dijak ki vannak fizetve mindenütt.

A belhivatalnokok 28 egyházban ki vannak fizetve. Hátralékban van B.sebes (lelkésznek termény), F.-gyarmat (egyházi adó nem folyt be), Kisháza (előkönyörgő egész évi fizetése hivek közönyössége miatt), M.-remete (szegénység miatt), Pankota (más szükséglet fedezése miatt), összesen 24.400 Lei.

Köztartozások hátralékban vannak: egyházker. közigazgatás 5 egyházban 10.098 Lei, e. m. közigazgatási költség 1 egyházban 1021 Lei és B.-jenő, közalap B.-jenőben, nyugdijint. fent. járulék 4 egyházban 2620 Lei és B.-jenő, kulturtaxa 14 egyh.-ban 128.804 Lei és B.-jenő, tanulmányi segély alap 1 egyh.-ban 402 Lei; a nem fizetés oka 3 egyházban épitkezés, a többi helyen az egyház nehéz helyzete és a rossz gazdasági viszonyok.

Segélyt kapott az egyház 15 helyen 313.820 Leit.

Az egyháznak pere van az agrár földek miatt Csermőn.

A temető 21 helyen az egyházé, 11 helyen a polgári községé, 1 helyen a közbirtokosságé, 1 helyen (Csermőn) a r. kath. egyházé.

Kellően gondoztatik 20 helyen, nem gondozzák B.-jenőben.

III. Az egyház iskola ügyei.

Az egyház iskolát tart fent 20 helyen. Iskolai teher 19 egyházban 1.071.062·20 Lei, nem jelent K.-tárkány. Ref. középiskola nincs sehol. Vallástanitás terhe 4 egyházban 140.845 Lei. Tanitók száma: 39 rendes, 6 helyettes, 1 előkönyörgő, 1 lelkész, 1 vallástanitónő, a tanitók 20 helyen részt vesznek az egyházépitő munkában, nem jelent E.-gyarak, Tamáshida, V.-fenes. A vallás és nemzeti tárgyak tanitása kitünő 1, nagyon jó 1, jó 10, megfelelő 4 helyen, nem jelent 4 (K.ny.-falva, M.-bajj, Tamáshida, V.-fenes). Az iskolák felszerelése törvényszerü 14, hiányos 6 helyen, (Belényes, B.-ujlak, K.-tárkány, K.ny.-falva, N.-zerénd, Tamáshida). Az iskolák szellemi állapota kitünő 2, jó 7, megfelelő 7 helyen, nem jelent Ant, E.-gyarak, K.ny.-falva, M.-bajj.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházban.

Született törvényes fi 435, nő 436, összesen 871
„ törvénytelen fi 48, nő 34, „ 82

Összesen fi 483, nő 470, összesen 953.

Állami anyakönyv szerint született fi 501, nő 487, összesen 988.

Meghalt fi 392, nő 408, összesen 800 ;
Állami anyakönyv szerint fi 412, nő 424, összesen 836.

Házasságot kötött és megesküdött 238 tiszta, 55 vegyes pár.
Állami anyakönyv szerint 305 tiszta, 148 vegyes pár.

Konfirmált fi 202, nő 227, összesen 429.

Áttért fi 11, nő 16, összesen 27.
Beköltözött fi 59, nő 12, összesen 71.

Kitért fi 31, nő 57, összesen 88.
Elköltözött fi 75, nő 101, összesen 176.

Lélekszám 1929 dec. 31-én : fi 22.886, nő 23.208, össz. 46.094.
„ 1928 dec. 31-én : fi 22.831, nő 23.276, össz. 46.107.

V. Statisztikai adatok a szórványokban.

Született törvényes fi 23, nő 31, összesen 54
„ törvénytelen fi 1, nő 2, összesen 3

Összesen fi 24, nő 33, összesen 57.

Az állami anyakönyv szerint fi 31, nő 31, összesen 62.

Meghalt fi 15, nő 13, összesen 28.
Állami anyakönyv szerint fi 17, nő 14, összesen 31.

Házasságot kötött és megesküdött 6 tiszta, 3 vegyes pár.
Állami anyakönyv szerint 8 tiszta, 6 vegyes pár.

Konfirmált fi 8, nő 9, összesen 17.

Áttért fi 2, nő 1, összesen 3.
Beköltözött fi 32, nő 39, összesen 71.

Kitért fi 2, nő 3, összesen 5.
Elköltözött fi 50, nő 84, összesen 134,

Lélekszám 1929 dec. 31-én: fi 1300, nő 1431, összesen 2731.
„ 1928 dec. 31-én: fi 1309, nő 1458, összesen 2767.

Legutóbbi e. m. közgyülésünk óta lelkészi karunkban a következő változások történtek:

Bodnár Lajos csermői lelkész 1929 dec. 17-én 6 évi sulyos betegség után elhunyt. Hazahivatott lelkésztársunk 20 évig középiskolai tanár volt, aztán lelkész előbb Dunaszentilonán, majd Csermőn, hol 24 évig hirdette ez evangéliumot s hiven gondozta a reá bizott kicsiny gyülekezetet. A munka elvégeztetett, a pásztor hazahivatott. Hü sáfársága jutalmát elvette amaz örök hazában. Közöttünk legyen áldott az ő emlékezete.

Thuróczy Gyula magyarcsékei lelkész f. hó 1-én saját kérelmére nyugdijaztatott, A korán elbetegesedett lelkésztársunk már csaknem 2 évtizeddel ezelőtt nyugdijazva volt s midőn nyugdijintézetünk összeomlott, ismét munkába lépett s testében a gyilkos kórral is hüséges pásztor volt, előbb Kisházán mint előkönyörgő, majd Magyarcsékén mint rendes lelkész. A jól megérdemelt második nyugalomban legyenek derüsek hanyatló életének napjai.

Felkérésem folytán Csermőn Kun Zoltán pankotai, Magyarcsékén Nagy Zoltán belényesujlaki lelkészek végzik a felügyelő lelkészi teendőket.

Borosjenőben, miután Liszkay Kálmán segédlelkész a II- lelkészképesitő vizsgát letette, Kun Zoltán felügyelő lelkészt ezen tisztétől — munkálkodásáért köszönetem kifejezése mellett — felmentettem s Liszkay Kálmánt helyettesleikésszé kineveztem.

Gyülekezeteink életében kimagaslóbb esemény történt Anton, hol templom, leikészlak és iskola mintegy 250.000 Lei költséggel kijavittatott. A kivül-belől megujitott templom felszentelése a környékbeli lelkészek által végezett ünnepélyes istentisztelet keretében 1929 november 10-én folyt le.

Tekintettel arra, hogy e. m. közgyülésünk 41 l.—1929 számu határozatával a vadászi presbyterium ellen a kulturadóhátralék be nem fizetése miatt megtorló intézkedéseket vett tervbe és tekintettel az e. ker. közgyülés 197—1929 sz. határozatára, mely ez ügyben erélyes intézkedést sürget: örömmel hozom az e. m. közgyülés tudomására, hogy nagyt. Ardai Aladár e. m. főjegyző ur kiszállásával a gyülekezet és presbyterium felvilágositatván: a gyülekezet lelki harmóniája helyre állott s az ügy békésen elintéztetett.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Tinca—Tenke 1930 április 2.

Kassay Béla
esperes.

ESPERESI JELENTÉS

az elnökileg elintézett ügyekről.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülès!

Egyházmegyénk 1929 november 6-án tartott közgyülése óta a következő fontosabb ügyeket intéztem el, melyeknek részint tudomásulvételét vagy helybenhagyását, részint megerősitését kérem:

1., 1929 novem. 19-én az ágyai presbytérium 57 és 61—1929 sz. határozatai és bemutatott oklevele alapján Kiss Lajos okleveles tanitót az ágyai kántortanitói állásban ideiglenesen az 1929/30 tanévre megerősitettem.

2., 1929 novem. 28-án a mezőbajji presbytérium 27—1929 sz. határozata és bemutatott okmányai alapján Koós Gyula végzett tanitóképző intézeti növendéknek a mezőbajji kántortanitóságban ideiglenes tanitó gyanánt az 1929 30 tanévre alkalmazását engedélyeztem.

3., 1929 december 30-án a nagyszalontai presbytérium 1929 oktober 8-ki 2 sz. határozata és bemutatott okmányai alapján Mikó Lenke okleveles tanitónőnek helyettes tanitónő gyanánt az 1929/30 tanévre alkalmazását engedélyeztem.

4., 1930 március 13-án a várasfenesi presbytérium kérésére engedélyeztem, hogy az egyházfentartási alapot 10 % mellett 1930 december 31-ig visszafizetés kötelezettségével kölcsönvehesse.

5., 1930 április 2-án teljesitettem a gyantai lelkész és presbytérium azon kérését, hogy az egyházi telken az e célra rendelkezésre álló, adományokból, kulturestélyek és vallásos ünnepélyek jövedelméből gyüjtött circa 150.000 Lei készpénzének felhasználásával, a gyülekezet önként megajánlott közmunkaszolgáltatásának igénybevétele mellett egy circa 400.000 Lei értékü kulturházat épithessen, s tekinttetel arra, hogy a hivek közmunkájának zavartalan szolgáltatása csak a tavaszi nagyobb munkák előtt lehető s igy az épitkezést sürgősen végre kell hajtani, a kulturház épitésére a bemutatott terv megtekintése után az engedélyt az e. m. közgyülés utólagos jóváhagyása reményében megadtam.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Tinca—Tenke 1930 április 2.

Kassay Béla
esperes.